

Kansalaisten käsitykset kulttuuripalveluista

441 014
Painotuote

© Akavan Erityisalat ry
Ulkoasu Olli Luotonen
ISBN 978-952-5927-08-5 (nid.)
ISBN 978-952-5927-09-2 (pdf)
Painopaikka Libris Oy, Helsinki 2011

Kansalaisten käsitykset kulttuuripalveluista

Kansalaisten käsitykset kulttuuripalveluista

Akavan Erityisalojen selvityksiä 1/2011

Sisältö

Lukijalle 5

1 Johdanto 6

2 Kulttuuripalveluilta odotettavat asiat 6

3 Kulttuuripalveluihin liitettäviä ominaisuuksia 8

4 Mielenpitoet kulttuurialan ansioista 10

5 Käytetyimmät kulttuuripalvelut 13

6 Kulttuuria ja kulttuuripalveluita koskevat käsitykset 14

Liitekuviot 16

Lomake 31

Kulttuuri on kansalaisille peruspalvelua

Kansalaiset arvostavat kulttuuri-palveluja ja käyttävät niitä paljon. Kolme neljästä suomalaisesta pitää kulttuuria kansalaisen peruspalveluna. Näin voidaan kiteyttää tässä julkaisussa raportoidun tutkimuksen tulokset.

TNS Gallup tutki tammikuussa 2011 toimeksiannostamme jo toisen kerran suomalaisten kulttuurikäsitteitä. Edelliskerran tutkimus tehtiin elokuussa 2008. Kyselyiden välissä koettu taantuma ei näytä juuri vähentäneen suomalaisten kulttuurimyönteisyyttä.

Kulttuuripalveluiden laatu ja kohtuullinen hinta ovat tärkeitä neljälle suomalaiselle viidestä. Miltei yhtä yksimielisiä ollaan siitä, että

palveluiden pitää olla asiantuntija-voimin tuotettuja, helposti saatavilla ja tarjolla kaikille käyttäjäryhmille. Laadun ja tasapuolisuuden vaatimus lyö läpi selkeästi tutkimuksen tuloksista.

Kolme neljästä katsoo, että hyvin toimivat kulttuuripalvelut lisäävät kansalaisten hyvinvointia.

Myös kulttuuripalveluiden taloudellinen merkitys nousee voimakkaasti esiin. Noin 85 prosenttia arvioi, että kulttuuripalvelut toimivat paikkakunnan vetovoimatekijänä. Puolet on sitä mieltä, että kulttuurialat ovat tärkeitä työllistäjiä ja että niiden taloudellinen merkitys kasvaa tulevaisuudessa.

Kulttuurialan työehdot kuntoon

On merkittävää, että kansalaiset ovat edelleen näin yksimielisen kulttuuri-myönteisiä velloneista säästöpuheista ja leikkauslistoista huolimatta.

Kulttuuripalvelut ovat kansalaisille peruspalvelua, josta ei haluta tinkiä.

Vaatimuksemme on, että kulttuurin peruspalvelut on turvattava koko maassa ja että aloilla toimivien asiantuntijoiden palkkaus ja työehdot on vihdoin saatava kuntoon. Kansalaiset katsovat, että palvelut on tuotettava asiantuntijavoimin. Tällöin palvelut on myös resursoitava riittävästi.

Salla Luomanmäki

*toiminnanjohtaja
Akavan Erityisalat ry*

1 Johdanto

Tässä yhteenvedoraportissa esitetään keskeiset tulokset tutkimuksesta, jossa tarkasteltiin suomalaisten kulttuuripalveluihin liittämiä käsityksiä.

Esitetyissä kysymyksissä käsiteltiin mm. kulttuuripalveluiden tärkeinä pidettyjä piirteitä ja niiden vaikutuksia esim. asumisviihtyvyyteen ja paikkakunnan houkuttelevuuteen.

Lisäksi tarkasteltiin kansalaisten mielipiteitä kulttuuriammateissa työs-

kentelevien ansiotason riittävydestä sekä syistä, joiden arvellaan johtaneen alhaiseen palkkatasoon kyseisissä ammateissa.

Tutkimusta varten haastateltiin yhteensä 1 178 henkilöä 7.–12.1.2011 välisenä aikana. Aineisto kerättiin hyödyntäen Gallup Kanavaa. Kyseessä on kotitalouspaneeli, missä osa vastaa kyselyyn Internetin ylitse.

Tutkimuksen vastaajajoukko edustaa maamme 15–75 -vuotiasta

väestöä Ahvenanmaan maakuntaa pois lukien. Tilastollinen virhemarginaali on keskimäärin 2,6 prosenttiyksikköä suuntaansa. Vastaava tutkimus toteutettiin edellisen kerran syksyllä 2008. Tuoreita lukuja verrataan aina tilaisuuden salliessa siinä saavutettuihin tuloksiin.

Tutkimuksen on toteuttanut TNS Gallup Akavan Erityisalat ry:n toimeksiannosta.

2 Kulttuuripalveluilta odotettavat asiat

Useita kulttuuripalveluihin liittyviä asioita pidetään keskeisinä. Valtaosa pitää kaikkia tutkittuja kuutta ominaisuutta vähintään melko tärkeinä.

Kaksi keskeisintä kulttuuripalveluihin liittyvää asiaa ovat toisaalta se, että ne ovat laadukkaita, toisaalta, ettei niiden hinta muodostuisi niitä käyttäville liian suureksi. Useampi kuin kaksi viidestä suomalaisesta pitää erittäin tärkeänä, että nämä seikat toteutuvat.

Käytännössä joka toinen (48 %) pitää tarjottavien kulttuuripalveluiden laadukkuutta erittäin merkittävänä asiana. Joka kolmannen mielestä on hyvin tärkeätä, että palveluja on tarjolla eri käyttäjäryhmille.

Runsas neljännes – vajaa kolmannes nostaa samaan kategoriaan sen, että palvelut on tuotettu asiantuntevasti ja ettei niiden pysyvyys ole uhattuna. Vajaa neljäsosalle on erittäin tärkeätä, että palvelut ovat lähellä tai muuten helposti saatavissa.

Kun asiaa tarkastellaan siten, että huomioon otetaan myös kutakin seikkaa melko tärkeänä pitävät, havaitaan, että kysymyksessä käsitellyillä kulttuuripalveluihin liittyvillä asioilla on merkitystä suomalaisille.

Käytännössä neljä viidestä pitää jokaista tutkittua asiaa vähintään melko tärkeänä kulttuuripalvelujen yhteydessä.

Seuraavan sivun kuviosta 2 käy ilmi erittäin ja melko tärkeä -vaihtoehdot valinneiden osuuksien muutos vuodesta 2008 (raportin liitteenä on graafinen esitys – liitekuvio 1, mistä käyvät ilmi myös muut vaihtoehdot valinneiden osuudet).

Kunkin tekijän merkitys näyttää kokonaisuudessaan aavistuksen verran vähentyneen syksystä 2008. Valtosin

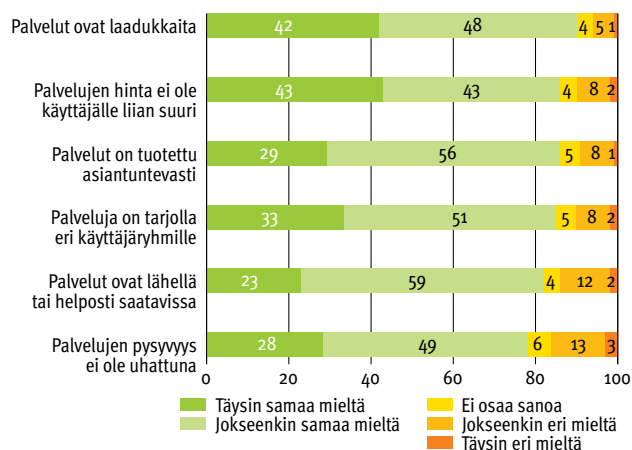
erot kuitenkin mahtuvat tilastolliseen virhemarginaaliin, eivätkä siten anna aihetta kovin suoriin johtopäätöksiin.

Lisäksi valtaosa suomalaisista on edelleen enemmän kuin vakuuttunut kysymyksessä esitettyjen kulttuuripalveluihin liittyvien tekijöiden tärkeydestä.

Raportin liitteenä ovat graafiset esitykset, joista käyvät ilmi eri väestöryhmien mielipiteet edellä mainituista kysymyksistä (liitekuviot 2–7).

Yhteenvedon omaisesti voidaan kuitenkin todeta mm. se, että iän

Kuvio 1
Eräiden asioiden tärkeys kulttuuripalveluiden yhteydessä (%)

karttuessa kansalaisten toive kulttuuripalvelujen asiantuntevasta tuottamisesta muuttuu jonkin verran voimakkaammaksi. Muissa yhteyksissä ikä ei sitten jaakaan käsityksiä merkittävästi.

Sukupuolten välinen mielipide-ero paljastui jokaisen tekijän yhteydessä. Naisista suurempi osa kuin miehistä piti kutakin erittäin tärkeänä. Toiveet palvelujen laadukkuudesta esitettiin jokseenkin yhtä voimakkaasti, mutta kaikissa muissa asioissa naisten ja miesten näkemysten välille muodostui selvä ero.

Suurimmillaan se oli silloin, kun todettiin, ettei palvelujen hinta saisi olla käyttäjille liian suuri tai, että palvelujen tarjonnan tulee kattaa eri käyttäjäryhmät. Molemmista tapauksissa naisista noin 20 prosenttiyksikköä useampi kuin miehistä valitsi vaihtoehdon ”erittäin tärkeä”.

Nuoret, työttömät, eläkeläiset ja alemmat toimihenkilöt korostivat kulttuuripalvelujen kohtuullisen hinnan merkitystä keskimääräistä voimakkaammin. Ylemmät toimihenkilöt ja pääkaupunkiseudulla asuvat taas

muistuttivat niiden laadun tärkeydestä.

Henkilön yleinen ideologinen suuntaus näyttää ohjaavan jonkin verran kulttuuripalveluihin liittyviä preferenssejä. Varsinkin vihreät nostivat monta tekijää voimakkaammin esiin kuin muiden puolueiden kannattajat.

Hinta-asiassa he saivat ”taustatuokea” vasemmistoliiton kannattajilta ja sosiaalidemokraateilta, vaatiessaan laadukkaita kulttuuripalveluita lisäksi kokoomuslaisilta.

Perussuomalaisista läheskään yhtä moni kuin esim. vihreistä ei edellytä kulttuuripalveluilta laatua tai sitä, että niitä olisi tarjolla eri käyttäjäryhmille.

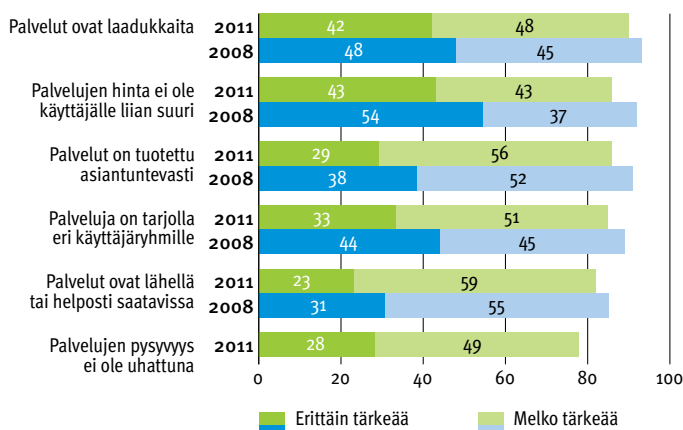
He eivät sen enempää jaa vihreiden ja vasemmistoliittolaisten vaatimusta käyttäjille kohtuuhintaisista kulttuuripalveluista. Jos jälkimmäistä väittämää ei ota huomioon, voi perussuomalaisen todeta muistuttavan kulttuurikäsitteiltään keskustalaisia.

Kokoomuslaisten ja sosiaalidemokraattien mielipiteet ovat monessa suhteessa samantyyppiset. Ensin mainituista suurempi osa kuitenkin pitää palvelujen laadukkuutta tärkeämpänä, kun jälkimmäisistä useampi korostaa sitä, ettei kulttuuripalveluiden hinta saisi olla käyttäjälle liian suuri.

Taulukko 1.
Kulttuuripalveluihin liittyvien seikkojen tärkeys puoluekannatuksen mukaan.
Erittäin tärkeä -osuuksia (%).

	KESK	SDP	KOK	VAS	VIHR	PS
Palvelut laadukkaita	30	45	55	50	49	27
Hinta ei käyttäjälle liian suuri	38	45	33	54	53	38
On tuotettu asiantuntevasti	23	33	33	28	37	21
Tarjolla eri käyttäjäryhmille	33	34	31	36	45	20
Lähellä tai helposti saatavissa	24	25	20	15	25	20
Pysyvyys ei ole uhattuna	21	31	26	41	38	24

Kuvio 2
Eräiden asioiden tärkeys kulttuuripalveluiden yhteydessä
Erittäin ja melko tärkeää -osuudet (%)

3 Kulttuuripalveluihin liitettäviä ominaisuuksia

Kulttuuripalvelujen koettu merkitys paljastui kysymyssarjassa, jossa tutkimukseen osallistuneet arvioivat asiaa kymmenen väittämän avulla. Kunkin kanssa saattoi olla täysin / jokseenkin samaa tai eri mieltä. Valtaosa joukosta pitää kulttuuripalveluita hyvänä keinona lisätä turismia. Joka kolmas (34 %) oli täysin ja joka toinen (50 %) jokseenkin sitä mieltä, että ”hyvin toimivat kulttuuripalvelut ovat vetovoimatekijä, joka houkuttelee matkailijoita paikkakunnalle”.

Suuri yksimielisyys liittyi myös tarpeeseen tarjota niitä kaikenlaisille ihmisille. Kun väitettiin, että ”kulttuuripalveluita on tuotettava tasapuolisesti eri ikä- ja väestöryhmille”, useampi kuin neljä viidestä oli ainakin jossain määrin asian takana.

Melkein joka kolmas vastaaja (30 %) tunnustautui väitetyn kanssa täysin samanmieliseksi, joka toinen (52 %) ollessa sen kanssa jokseenkin yhtä mieltä.

Kolme neljästä on vähintään melko vakuuttunut siitä, että ”kulttuuripalvelut luovat moniarvoisuutta ja edesauttavat kansainvälisyyttä”. Yhtä moni ajattelee, että ollessaan hyvin toimivat, kulttuuripalvelut vahvistavat paikkakuntansa asukkaiden hyvinvointia ja tuovat sinne uusia asukkaita.

Enemmistö pitää lisäksi jokseenkin selviönä, että kunta huolehtii alueensa kulttuurista ja tukee asukkaiden omaa kulttuuriharrastustoimintaa. Kuusitoista prosenttia on täysin tätä mieltä, kun 56 prosenttia on asiasta jokseenkin vakuuttunut.

Kulttuuripalveluihin oleellisesti liittyvä demokraattisuus tulee em. monipuolisuusvaatimuksen (tasapuoliset palvelut eri ikä- ja väestöryhmille) lisäksi todettaessa, että ”kulttuuripalveluja pitää tukea verovarosta, jotta pääsylippu- ja käyttömaksut pysyvät edullisina”.

Kaksi kolmesta on tätä mieltä. Väitetyn kanssa täysin samaa mieltä on 22 prosenttia ja siihen jokseenkin yhtyviä 45 prosenttia.

Suurin osa joukosta tunnustaa myös sen, että hyvät kulttuuripalvelut vaativat hyviä tekijöitä. Kun todettiin, että ”laadukkaiden kulttuuripalvelujen tuottamisen edellytyksenä ovat koulutetut asiantuntijat”, 71 prosenttia koko joukosta yhtyi ajatukseen. 21 prosenttia oli sen kanssa täysin ja 50 prosenttia jokseenkin samaa mieltä.

69 prosenttia suhtautui kieltävästi väitteeseen ”kulttuuripalveluita ei ole suunnattu minulle”.

Ilmeisesti tarjonta osuu kohtalaisen hyvin kohteeseensa, ja kyseinen joukko on havainnut myös heille suunnattua kulttuuripalvelutarjontaa.

Enemmistö (58 %) pitää kulttuurialaa tärkeänä työllistäjänä. Melkein yhtä moni arvelee kulttuuripalveluja tuottavan henkilöstön huonon palkkauksen olevan käytännön osoitus siitä, etteivät päätöksentekijät arvosta kyseisiä palveluita.

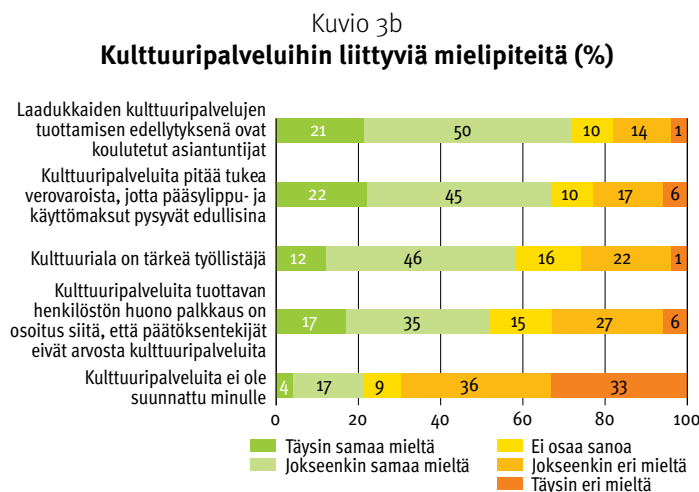
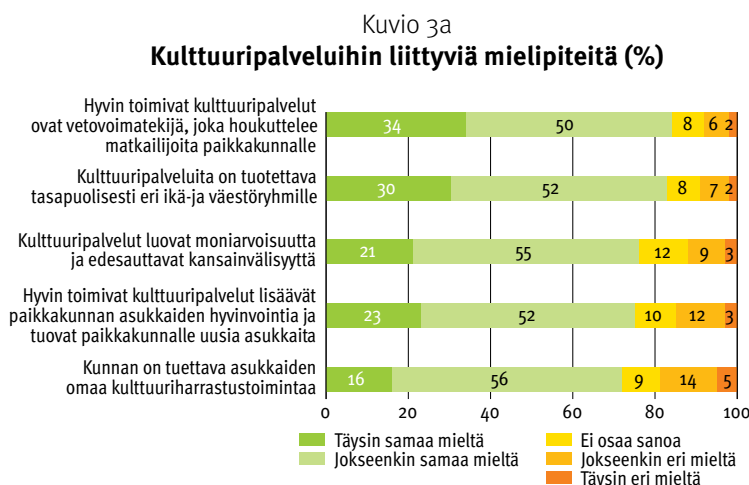
Mitä iäkkäämmästä henkilöstä on kyse, sitä todennäköisemmin ollaan tätä mieltä. Kuusikymmentä vuotta täyttäneistä useampi kuin kuusi kymmenestä kokee heikon palkkauksen indikoivan arvostuksen puutetta.

Ammattiryhmäkohtaisessa tarkastelussa tämä heijastuu luonnollisella tavalla eläkeläisten vastauksiin. Keskimääräistä useampi oli väitetyn kanssa samaa mieltä.

Seuraavan sivun kuvioon (kuvio 5) puolestaan on merkitty eräisiin väestöryhmiin kuuluvien näkemyksiä väitteestä ”kulttuuripalveluita ei ole suunnattu minulle”.

Keskimääräistä useampi pääkaupunkiseudun asukas, toimihenkilöväestöön kuuluva sekä eläkeläinen kieltää, että näin olisi.

Naisista useampi on tätä mieltä kuin miehistä. Myös ikä jakaa käsityksiä. Mitä enemmän sitä on kertynyt,

sitä todennäköisemmin itselle suunnattuja kulttuuripalveluita on löydetty.

Suurimpia puolueita kannattavien näkemyksistä huomio kiinnittyy itselleen sopivia kulttuuripalveluja keskimääräistä enemmän löytäneiden vihreiden lisäksi eräisiin keskustalaisiin ja perussuomalaisiin.

Näidenkin ryhmien enemmistöt – keskustalaisten yhteydessä voidaan puhua vankasta enemmistöstä – kieltää väitteessä esitetyn koskevan heitä henkilökohtaisesti. Silti keskustalaisista vajaa ja perussuomalaisista

runtas kolmannes toteaa uskovansa, etteivät kuulu kulttuuripalveluiden ensisijaiseen kohderyhmään.

Muita väitteitä koskevat väestöryhmäkohtaiset graafiset esitykset ovat liitteenä (liitekuviot 11–18). Voidaan kuitenkin todeta mm. se, että iän merkitys lyö koko ilmiökentän läpi. Mitä enemmän ikää karttuu, sitä selkeämmin kulttuuripalvelujen merkitys ja niiden tuottamisen vaatavuus havaitaan ja tuodaan julki.

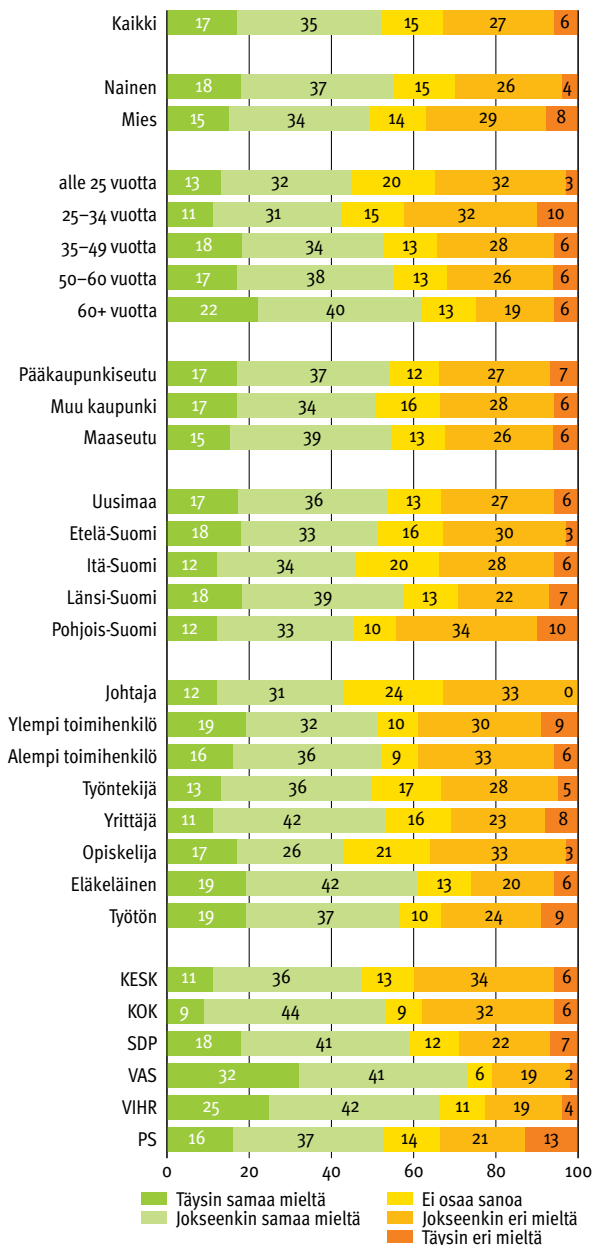
Eri ammattiryhmiin kuuluvien käsitykset ovat monessa suhteessa

keskenään samantyyppiset. Esimerkiksi kulttuuripalvelujen merkitys vetovoimatekijänä (olipa kyse uusien asukkaiden tai turistien houkuttelemisesta), osana koettua hyvinvointia tai moniarvoisuuden ja kansainvälisyyden luojana, tunnustetaan laajasti kaikissa ammattiryhmissä.

Silti tiettyjä eroavaisuuksiakin havaitsee. Käsitys siitä, että laadukkaiden kulttuuripalveluiden tuottaminen edellyttää koulutusta ja asiantunte-
musta, on keskimääräistä vallitsevampi toimihenkilöväestöön – erityisesti

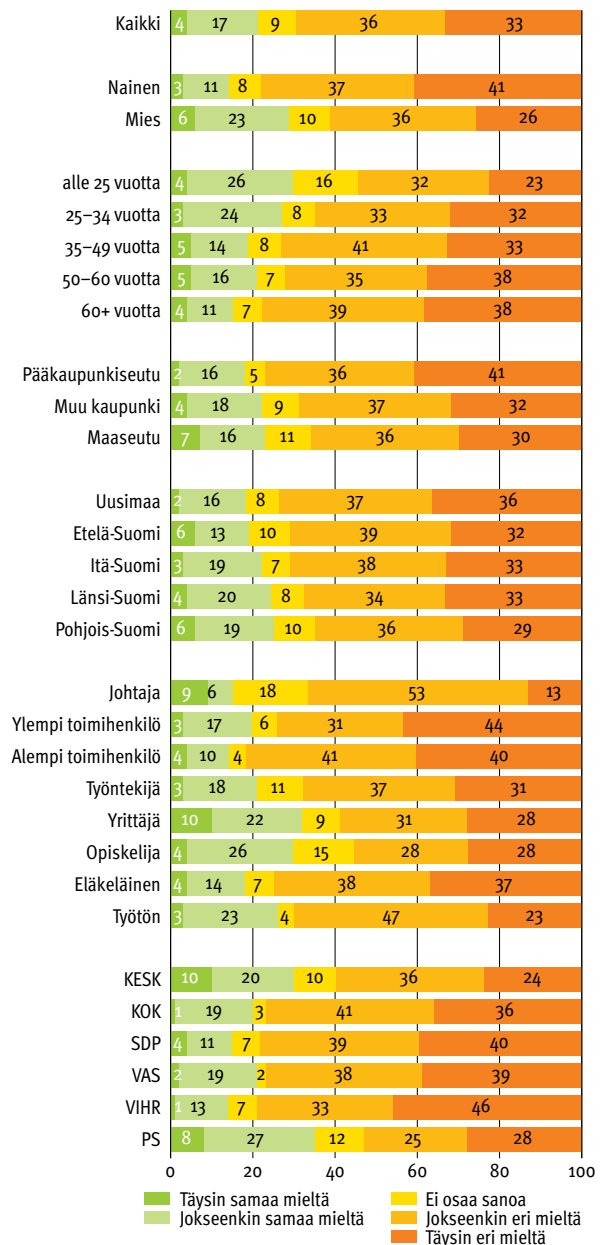
Kuvio 4

Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä: Kulttuuripalveluita tuottavan henkilöstön huono palkkaus on osoitus siitä, että päätöksentekijät eivät arvosta kulttuuripalveluita (%)

Kuvio 5

Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä: Kulttuuripalveluita ei ole suunnattu minulle (%)

Taulukko 2.

Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä puoluekannatuksen mukaan.

Täysin samaa mieltä -osuuksia (%).

	KESK	SDP	KOK	VAS	VIHR	PS
Tuotettava tasapuolisesti eri ryhmille	28	37	23	39	44	25
Houkuttelee matkailijoita (vetovoimatekijä)	27	27	22	36	34	16
Luovat moniarvoisuutta	15	26	21	40	34	14
Lisäävät hyvinvointia	27	27	22	36	34	16
Kunnan tuettava harrastustoimintaa	18	20	7	32	17	14
Laadun edellytys asiantuntijat ja koulutus	18	24	27	31	27	15
Palveluja pitää tukea verovaroin	16	28	21	42	23	15
Kulttuuriala tärkeä työllistäjä	18	14	8	17	12	10
Heikko palkkaus osoitus arvostuksen puutteesta	11	18	9	32	25	16
”ei suunnattu minulle”	10	4	*	*	*	8

* = alle 1 %

ylempien toimihenkilöiden – kuuluvien parissa.

Oheiseen taulukkoon on merkitty suurimpia puolueita kannattavien näkemyksiä kulttuuripalveluista. Siinä esitetyt luvut ovat esitettyjen väitämien kanssa täysin samaa mieltä olleiden osuuksia.

Taulukko kertoo selkeästi, että vaatimus kulttuuripalveluiden tasapuolisesta tuottamisesta eri väestö-

ryhmille esitetään vahvasti kaikissa ryhmissä (voimakkaimmin vihreiden ja vaimeimmin – mutta kuitenkin selvästi – kokoomuslaisten suilla).

Silti perussuomalaiset on se ryhmä, joka erottuu kautta linjan keskimääräistä pienempien prosenttilukujensa vuoksi, vihreät ja vasemmistoliittolaiset päinvastaisesta syystä. Jälkimmäiset asettuvat voimakkaasti kulttuuripalveluiden taakse, ollen niiden

selkeitä puolestapuhujia. He myös vaativat keskimääräistä voimakkaammin niiden tukemista verovaroin.

Raportin liitteenä löytyvät graafiset esitykset, joissa verrataan tuoreita tuloksia edellisessä tutkimuksessa saavutettuihin. Kokonaisuudessaan tulosten voi todeta pysyneen entisenlaisina.

4 Mielipiteet kulttuurialan ansioista

Kaikkiaan 42 prosenttia tutkimukseen osallistuneista piti kulttuuriammateissa toimiville maksettavaa keskiansiota (€ 2.470/kk) riittämättömänä. Runsaan kolmanneksen (36 %) mielestä se on sopiva korvaus. 21 prosentilla ei ollut asiasta mielipidettä.

25–34 -vuotiaat erottuvat muista ikäryhmistä. Heistä keskimääräistä selvästi useampi – käytännössä joka toinen – piti summaa riittävänä. Heitä iäkkäämpien joukossa (yli 60-vuotiaiden parissa enemmistön omaksuma) päinvastainen ajattelutapa oli hallitseva. Tässä yhteydessä mielipiteissä on myös asuinpaikan tyyppiin liittyvää vaihtelua. Pääkaupunkiseutulaisista suurempi osa kuin muualla asuvista pitää ansiotasoa riittämättömänä.

Eri ammattiryhmienkin näkemykset eroavat toisistaan. Keskimääräistä useampi toimihenkilöväestöön kuuluva sekä eläkeläinen pitää palkkaa liian pienenä.

Perussuomalaiset ja keskustalaiset erottuvat joukosta siksi, että heistä keskimääräistä useampi – molemmista käytännössä joka toinen – pitää kulttuurialan ammateissa työskentelevien palkkatasoa riittävänä. Vasemmistoliittolaiset ja vihreät ovat asiasta kaikkein vahvimmin toista mieltä.

Erikseen tiedusteltiin, miksi kulttuurialan palkkakuopan ajatellaan ylipäänsä syntyneen. Useimpien (52 %) mielestä kulttuuriala jää kilpailutilanteessa sellaisten päättäjien tärkeämmäksi kokemien, kuten koulu-, sosiaali- ja terveyspalvelujen ”jalkoihin”. Alan naisvaltaisuus vaikuttaa ansiotasoon kielteisesti 41 prosentin mielestä.

Edellisessä luvussa havaittu käsitys arvostuksen puuttumisen kielteisestä vaikutuksesta palkkatasoon on tämänkin kysymyksen perusteella totta. Sitä ei kuitenkaan luettu aivan keskeisimpien syiden joukkoon.

Runsaan kolmannes vetosi joko siihen, ettei kulttuuripalveluita itseään arvosteta tarpeeksi tai ettei kulttuurialojen asiantuntijatyön todellista sisältöä tunneta. Melkein yhtä monen mielestä syynä on se, ettei alan työntekijöiden koulutusta arvosteta.

Viidesosan mielestä keskitasoa alempi palkkataso johtuu liiasta kiltteydestä. Joko työntekijät itse ovat sitä tai sitten heidän etujärjestönsä katsotaan toimivan siten, ettei se vaadi riittävästi.

Edellä mainitun lisäksi kaksi prosenttia totesi spontaanisti, että kulttuurialojen keskimääräistä heikkomman ansiotason taustalla on sen kyvyttömyys tuottaa rahassa mitattavaa lisäarvoa. Edellisen sivun kuviossa (kuvio 7) tämä joukko sisältyi vertailun vuoksi kohtaan ”muu syy”.

Kuviosta havaitsee myös mielipiteiden muuttumisen. Yleensä ottaen tilanne on koko lailla entinen. Tosin nyt aiempaa hieman harvempi totesi usko-

vansa kulttuurialoilla maksettavien palkkojen vastaavan työn vaativuutta.

Kuvio 8 taas paljastaa, kuinka suuri osa eräisiin väestöryhmiin kuuluvista pitää kulttuurialoilla maksettavia palkkoja sopivina, kun ottaa huomioon kyseisten tehtävien vaativuuden. Kaikissa kuvioon merkityissä ryhmissä tällä tavalla ajattelevat muodostavat selkeän vähemmistön. Perussuomalaisista, johtavassa asemassa työskentelevistä sekä 25–34-vuotiaista heitä löytää keskimääräistä enemmän.

Lähemmin tarkasteltiin väestöryhmäkohtaisia näkemyseroja myös nel-

jästä keskeisimpänä pidetystä syystä. Nämä graafiset esitykset ovat liitteenä (liitekuviot 20–23). Niistä käy ilmi mm. se, että iäkkäimmät vastaajat korostivat keskimääräistä voimakkaammin jokaisen neljän tekijän merkitystä.

Tämä heijastuu luonnollisella tavalla ammattiryhmäkohtaisesti siten, että eläkeläiset erottuvat useissa yhteyksissä: esim. silloin, kun arvioinnin kohteena on alan naisvaltaisuuden merkitys tai se, että kuntien resursseja ohjataan herkemmin muihin kohteisiin.

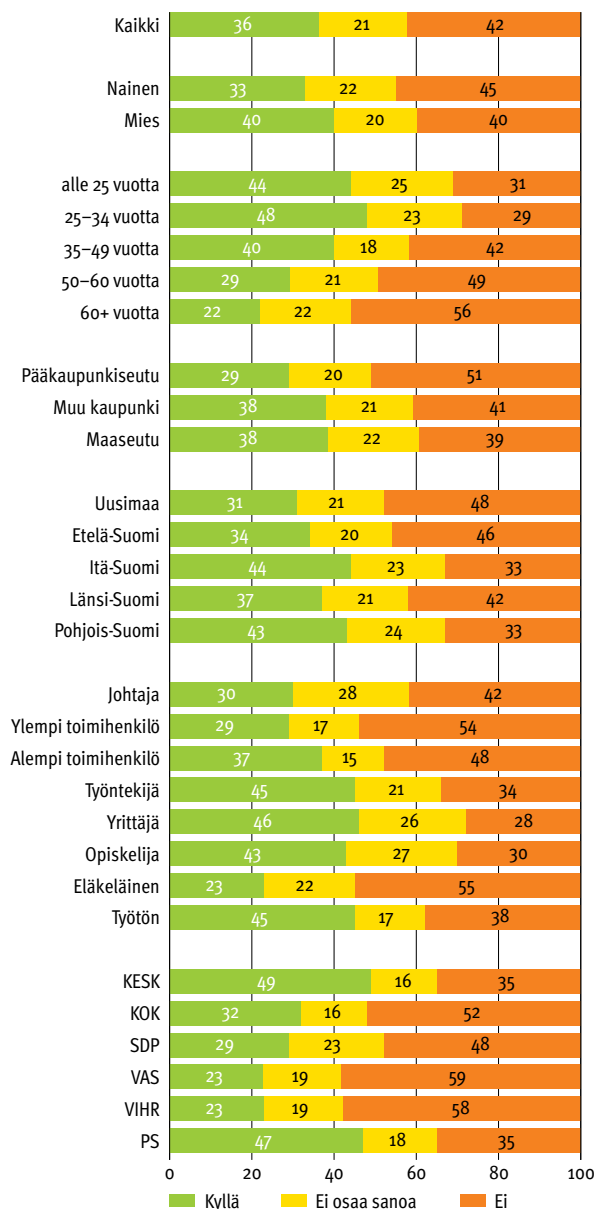
Suurimpien puolueiden kannattajista etenkin kokoomuslaiset ovat

vakuuttuneita siitä, että muut, tärkeämmäksi katsotut käyttötarkoitukset ja kohteet syövät kulttuuripalveluiden määrärahoja ja tätä kautta palkkataso jää matalaksi.

Vasemmistoliittolaiset ja vihreät korostavat usein alan naisvaltaisuutta (minkä kokoomuslaisten enemmistö arvelee vaikuttavan) sekä kulttuuripalveluiden yleensä osakseen saamaa heikkoa arvostusta. Lisäksi Vihreän liiton kannattajat uskovat muita vankemmin, että alhaisen palkkatason syynä on heikko tietämys kulttuurialan asiantuntijatyön sisällöstä.

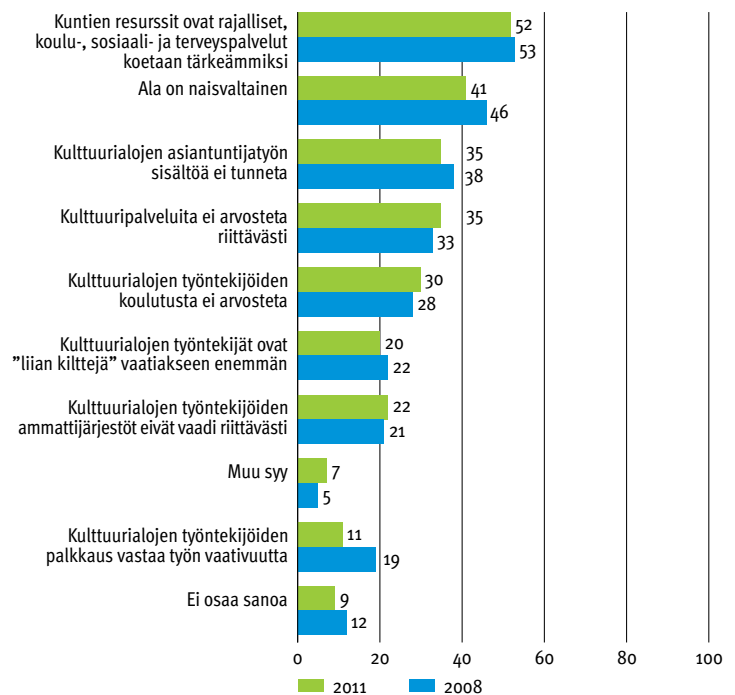
Kuvio 6

Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä: Käsitkset kulttuurialan ammateissa toimivien keskiansion (€ 2 470/kk) riittävydestä (%)

Kuvio 7

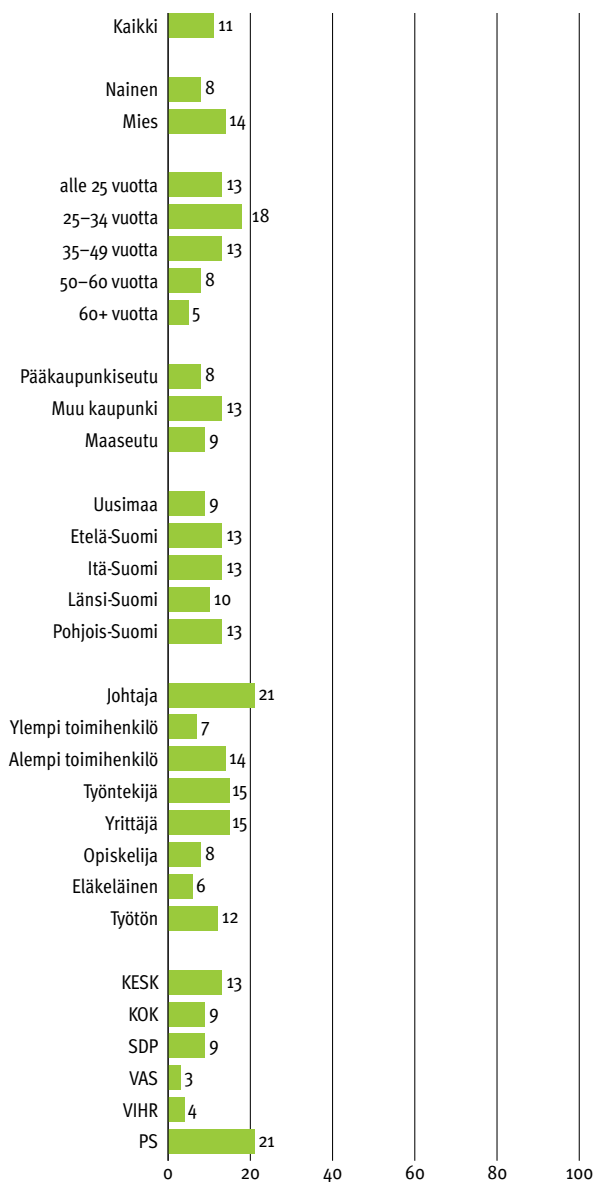
Syyt, joiden vuoksi korkeakoulutusta edellyttävien kulttuurialan ammattien palkkauksen ajatellaan olevan selvästi alle suomalaisen palkansaajan keskitason (%)

Kuvio 8

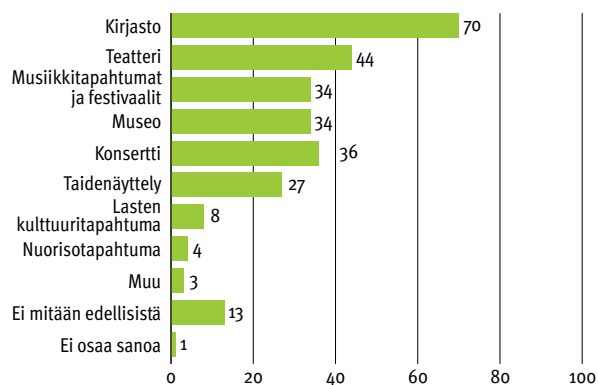
Syyt kulttuurialan keskimääräistä huonommalle palkkaukselle:

Palkkaus vastaa työn vaativuutta (%)

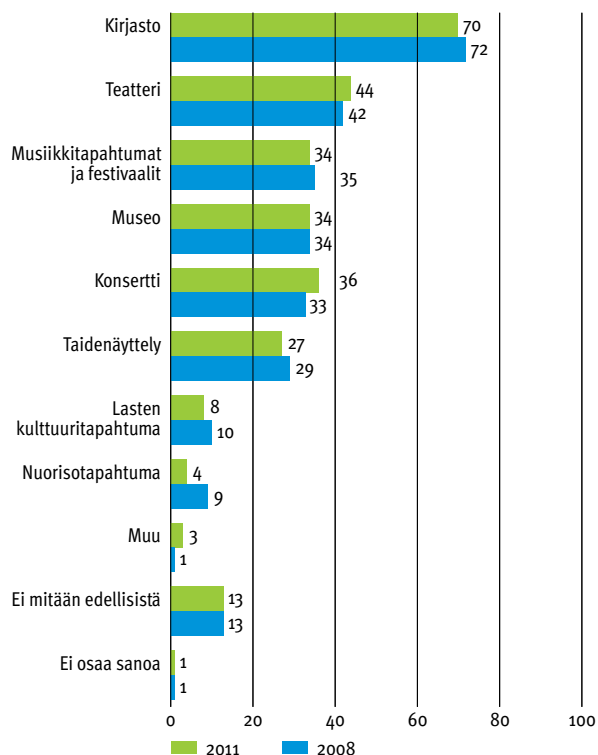
Kuvio 9

Kuluneen 12 kuukauden aikana käytetyt kulttuuripalvelut (%)

Kuvio 10

Kuluneen 12 kuukauden aikana käytetyt kulttuuripalvelut (%)

5 Käytetyimmät kulttuuripalvelut

Valtaosa suomalaisista lukeutuu kulttuuripalvelujen käyttäjiin. Peräti 70 prosenttia totesi käyneensä kuluneen vuoden aikana kirjastossa. Useampi kuin kaksi viides- tä (44 %) oli vierailut kyseisenä aikana teatterissa ja joka kolmas konsertissa, musiikkitapahtumissa ja festivaaleilla tai museossa.

Taidenäyttely oli tullut kyseeseen 27 prosentille. Nuoriso- ja lasten kulttuuritapahtumat olivat sen sijaan olleet alle kymmenesosan ohjelmassa. Muun tyyppiset kulttuuritapahtumat tulivat mainituiksi marginaalisesti.

Vain 13 prosenttia kertoi, ettei ollut vierailut minkäänlaisessa kulttuuri- tapahtumassa tai käyttänyt mitään kysymyksessä kuvatuista kulttuuripal- veluista.

Oheisesta kuviosta (kuvio 10) käy konkreettisesti ilmi, ettei kulttuurin kuluttaminen ole muuttunut kolmessa vuodessa ainakaan tässä käytetyn mittarin perusteella. Kaikki muutokset ovat vähäisiä ja mahtuvat tilastolliseen virhemarginaaliin.

Tarkempaa huomiota kiinnitettiin kolmen palvelun käyttämiseen: kirjastoihin, teatteriin sekä musiikki-

tapahtumiin ja festivaaleihin (graafiset esitykset liitteenä liitekuviot 24–26).

Kirjastojen osalta huomio kiinnittyi siihen, että kaikki tutkitut väestöryh- mät kertoivat hyödyntäneensä sitä runsaasti ja suurin piirtein yhtä paljon. Joukosta erottuvat oikeastaan vain opiskelijat, nuorimmat sekä vihreät (jotka lienevät pitkälti samoja henkilöi- tä). He olivat vielä muitakin aktiivisem- pia kirjastokävijöitä.

Teatteri- ja festivaaliyleisöjen ikä- rakenteet taas ovat ikäjakautumiltaan toistensa melkein täydelliset vasta- kohdat. Mitä iäkkäämpi henkilö, sitä todennäköisemmin hän on vierailut teatterissa. Musiikkitapahtumiin ja festivaaleille osallistuminen on sitä yleisempää, mitä nuoremasta henki- löstä on kysymys.

Alle 25-vuotiaista 24 prosenttia ker- toi tehneensä kuluneen vuoden aikana teatterivierailun. Vastaavasta joukosta 48 prosenttia oli käynyt musiikkitapahtumassa tai festivaalilla. Yli 60-vuotiai- den parissa kyseiset luvut olivat 59 ja 21 prosenttia.

Eläkeläisten lisäksi keskimääräistä useampi ylempi toimihenkilö oli käynyt teatterissa. Heistä moni oli

käynyt lisäksi musiikkitapahtumissa ja festivaaleilla. Opiskelijatkin erottuivat innokkaana festivaaliyleisönä.

Seuraavan sivun taulukkoon on merkitty erilaisten kulttuuripalvelujen rinnakkaiskäyttöä koskevia tietoja siten kuin niitä hyödyntäneet ovat niistä kertoneet. Taulukkoa luetaan sarakkeittain.

Esim. museoissa käyneistä 69 pro- senttia on käynyt myös teatterissa ku- luneen vuoden aikana ja 60 prosenttia taidenäyttelyssä.

Konserttiyleisöstä 70 prosenttia on myös hyödyntänyt teatterien tarjontaa, mutta vain 48 prosenttia on käynyt taidenäyttelyissä. Konserteissa käyneistä 58 prosenttia on osallistunut myös johonkin musiikkitapahtumaan tai festivaaleille.

Lasten kulttuuritapahtumaan osal- listuneista suurempi osa kuin nuoriso- tapahtumassa mukana olleista on käynyt myös teatterissa, mutta suurin piirtein yhtä moni taidenäyttelyssä tai konsertissa. Musiikkitapahtumien ylei- söstä enemmistö on käynyt kirjaston lisäksi konsertissa ja taidenäyttelyssä.

Taulukko 3.

Eri kulttuuripalvelujen ristikkäiskäyttö (%)

	Kirjasto	Museo	Teatteri	Taidenäyttely	Konsertti	Lasten kulttuuri- tapahtuma	Nuoriso- tapahtuma	Musiikkitapahtuma/ festivaalit
Kirjasto		87	79	84	79	80	90	79
Museo	42		53	74	53	47	41	44
Teatteri	50	69		71	70	61	51	58
Taidenäyttely	33	60	44		48	35	37	37
Konsertti	41	57	57	63		53	53	61
Lasten kulttuuri- tapahtuma	9	11	11	10	12		15	12
Nuorisotapahtuma	5	5	5	5	6	8		7
Musiikkitapahtuma/ festivaalit	38	44	44	46	58	49	63	

6 Kulttuuria ja kulttuuripalveluita koskevat käsitykset

Tuoreessa tutkimuksessa vastaajille annettiin pohdittavaksi kolme kulttuuria ja kulttuuripalveluita hieman laajemmasta näkökulmasta tarkastellutta väittämää.

Niihin annettujen vastausten perusteella voi todeta kolmen neljästä suomalaisesta pitävän kulttuuria kansalaisen peruspalveluna. Joka neljäs (26 %) on asiasta täysin vakuuttunut, 51 prosenttiin ollessa jokseenkin tätä mieltä.

Enemmistö on taipuvainen uskomaan, että kulttuurialojen taloudellinen merkitys kasvaa tulevaisuudessa sekä vaatimaan valtiota tukemaan eri kulttuurimuotoja nykyistä enemmän.

Taloudellisen merkityksen kasvuun uskovat muodostavat niukimman mahdollisen enemmistön: asiasta täysin ja jokseenkin vakuuttuneiden yhteenlasketut osuudet ovat tasan 50 prosenttia. Noin joka kymmenes (11 % laskettuna koko vastaajajoukosta) lukeutuu niihin, jotka uskovat täysin, että kulttuurialojen taloudellinen merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Yhteensä 39 prosenttia on siitä asiasta melko varma.

Valtion lisätukea edellyttäviä on yhteensä 53 prosenttia eli varsin niukka

enemmistö. Tässäkin 39 prosenttia kertoi olevansa väitetyin kanssa jokseenkin samaa mieltä, kun 14 prosenttia valitsi vaihtoehdon ”täysin samaa mieltä”.

Vaikka kahdessa jälkimmäisessä tapauksessa enemmistö ei ollutkaan kovin merkittävä, väittämien kanssa yhtä mieltä olevien osuudet olivat silti selvästi suuremmat kuin niiden kanssa eri mieltä olevien.

Lisäksi on hyvä panna merkille, että joka neljäs ei osannut ottaa kantaa kulttuurialojen taloudellisen merkityksen muuttumiseen jatkossa. Monen tavallisen kansalaisen lienee vaikea hahmottaa asiaa.

Raportin liitteenä löytyvät eri väestöryhmien preferenssit paljastavat graafiset esitykset kahdesta väittämästä (kulttuuri on kansalaisen peruspalvelu, kulttuurialojen taloudellinen merkitys kasvaa tulevaisuudessa – liitekuviot 28 ja 29).

Seuraavan sivun kuviosta puolestaan selviää, ketkä vaativat valtiota tukemaan kulttuurialoja enemmän, ketkä vähemmän.

Ensin mainittuun joukkoon voi lukea varsinkin vasemmistoliiton kannattajat.

Myös sosiaalidemokraatit edellyttävät asiaa keskimääräistä voimakkaammin.

Ikä jakaa käsityksiä suhteellisen systemaattisesti. Kun henkilö ehtii 35 vuoden ”paremmalle puolelle”, hän mitä todennäköisimmin alkaa yhä voimakkaammin edellyttää valtion lisätukea eri kulttuurimuodoille.

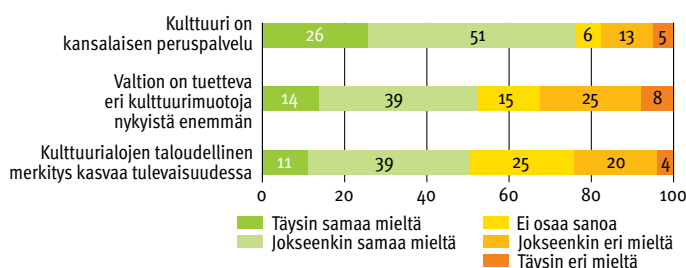
25–35-vuotiaista niin tekee 43 prosenttia. Toisen ääripään muodostavista 60 vuotta täyttäneistä 61 prosenttia penää lisää tukea.

Iän ja ideologian vaikutuksen havaitsee myös reaktioista kahteen muuhun väittämään. Vasemmistoliittolaiset, osin vihreiden sivustatuella, julistavat keskimääräistä voimakkaammin kulttuurin olevan kansalaisen peruspalvelu ja asettavat toivonsa sille, että alan taloudellinen merkitys kasvaa tulevaisuudessa.

Mitä varttuneemmasta kansalaisesta on kyse, sitä todennäköisempänä pidetään, että jälkimmäinen tulee toteutumaan.

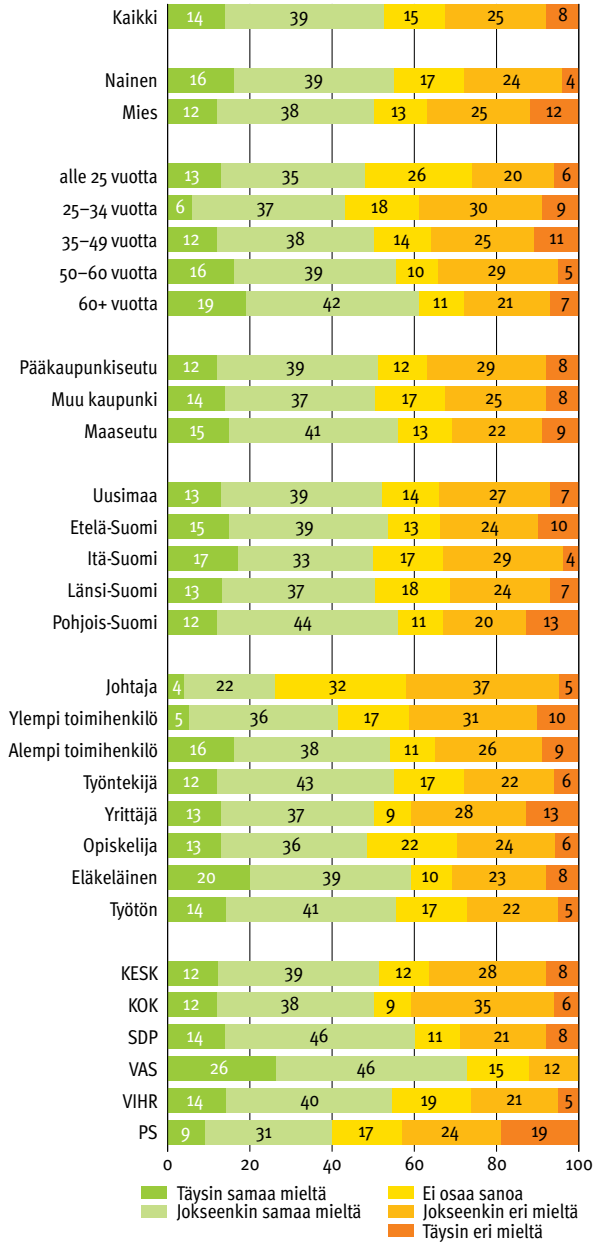
Kuvio 11

Kulttuuriin ja kulttuurialoihin liittyviä mielipiteitä (%)

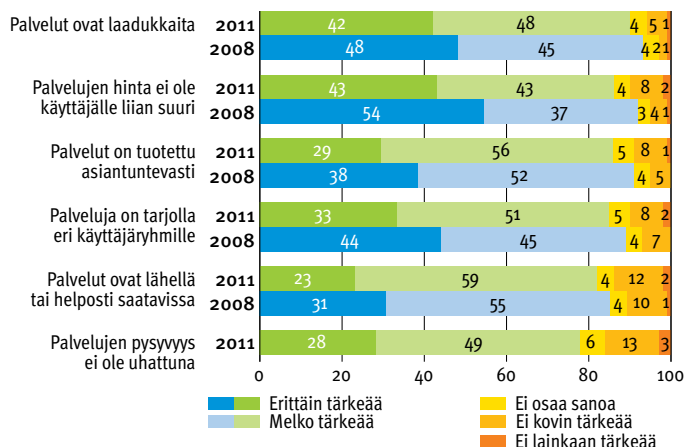
Kuvio 12

**Kulttuuriin ja kulttuurialoihin liittyviä mielipiteitä:
Valtion on tuettava eri kulttuurimuotoja
nykyistä enemmän (%)**

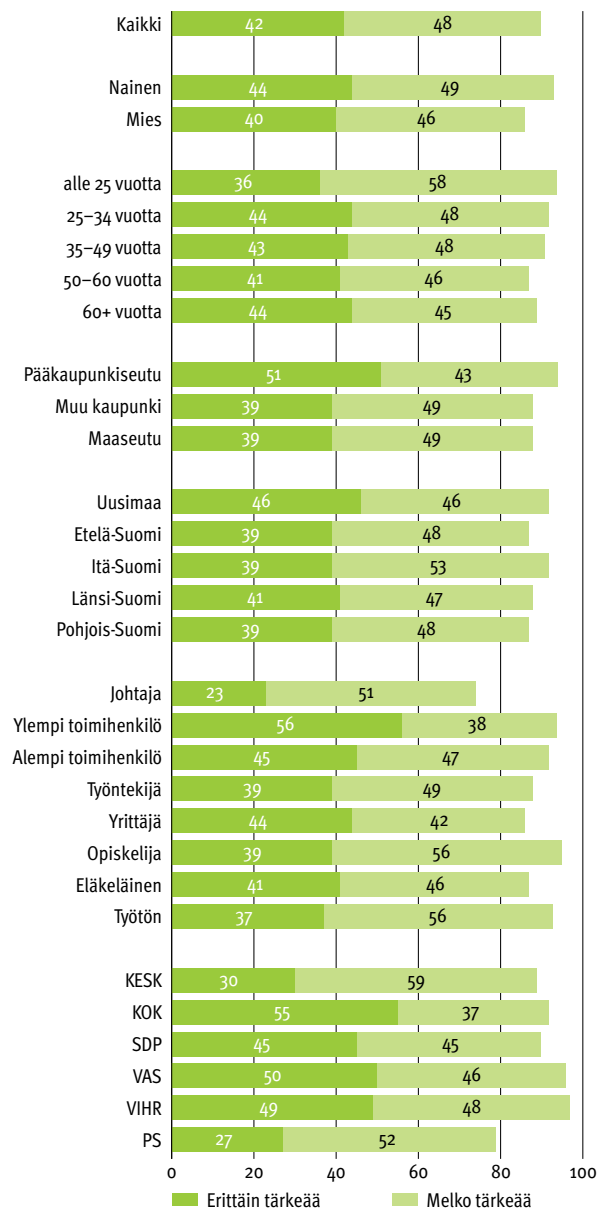

Liitekuviot

Liitekuvio 1
Eräiden asioiden tärkeys
kulttuuripalveluiden yhteydessä (%)

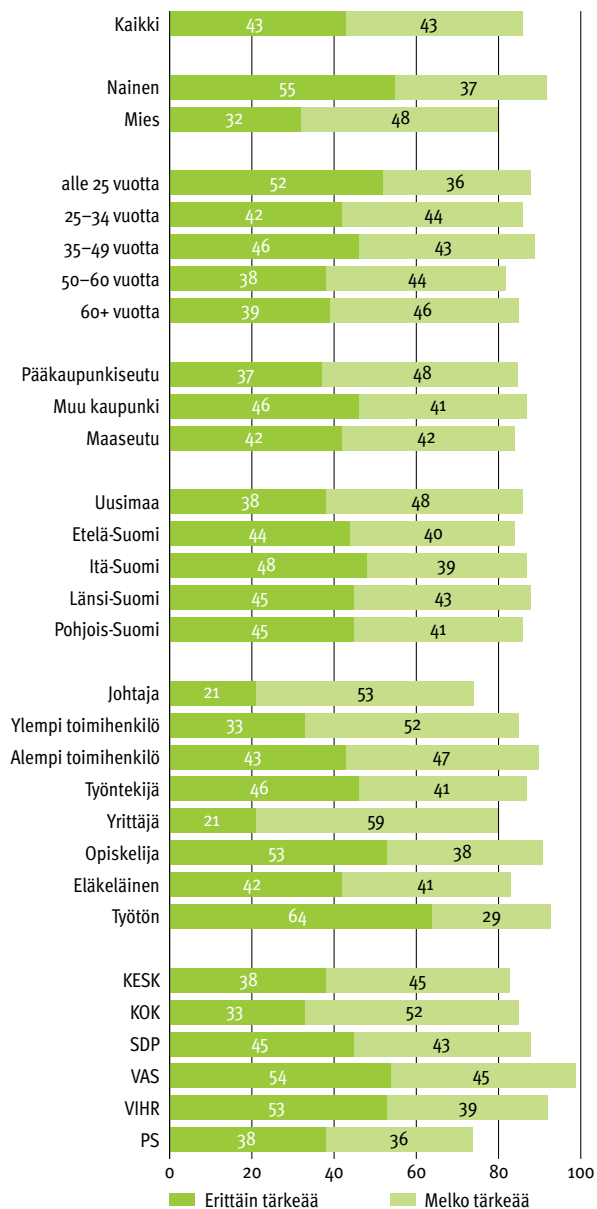
Liitekuvio 2
Eräiden asioiden tärkeys
kulttuuripalveluiden yhteydessä:
Palvelut ovat laadukkaita (%)

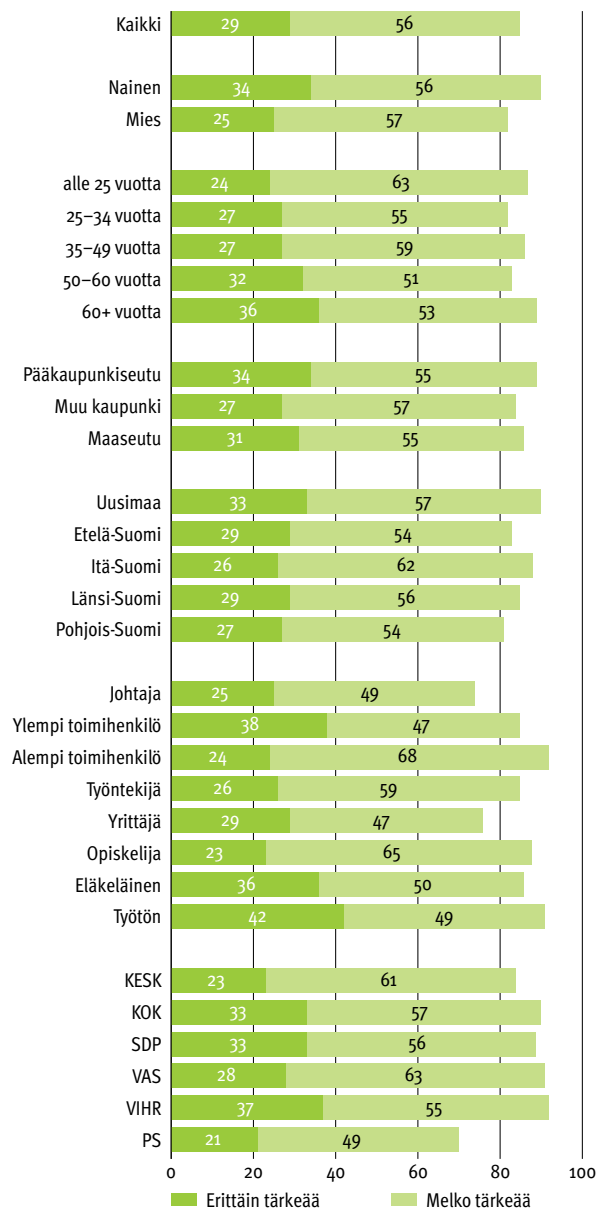
Liitekuvio 3

**Eräiden asioiden tärkeys
kulttuuripalveluiden yhteydessä:
Palvelujen hinta ei ole käyttäjälle liian suuri (%)**

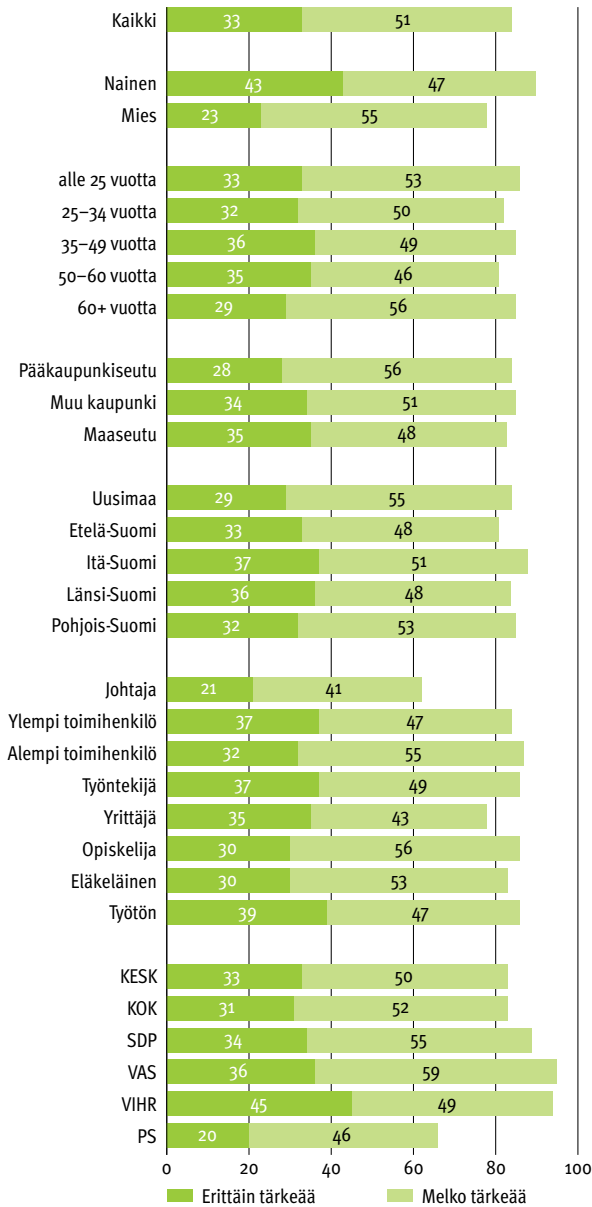

Liitekuvio 4

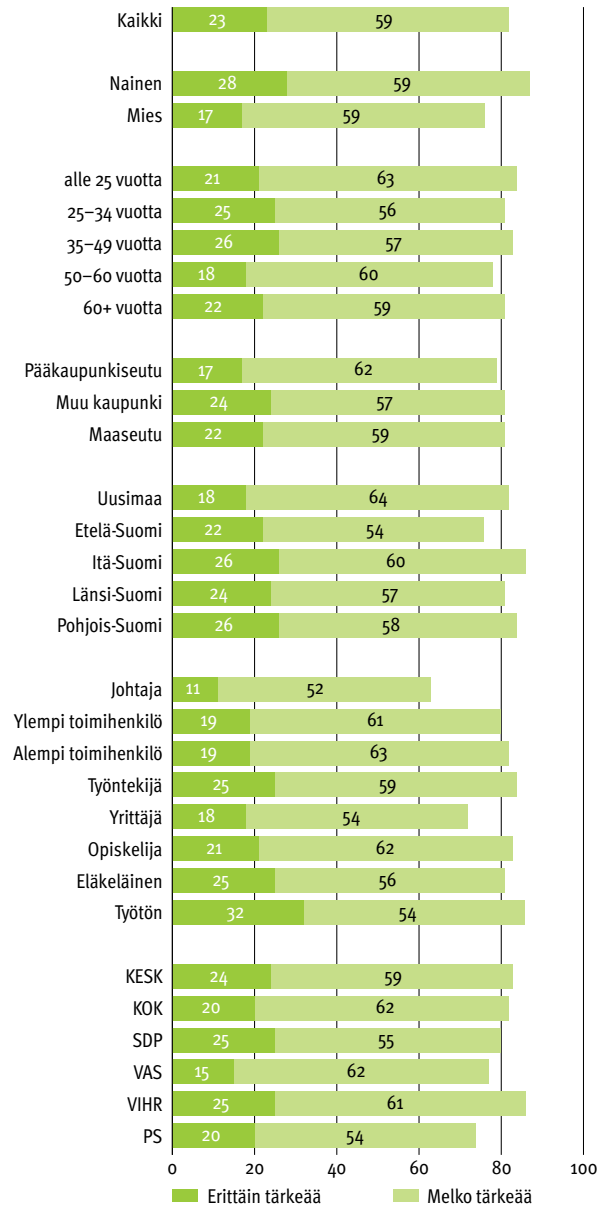
**Eräiden asioiden tärkeys
kulttuuripalveluiden yhteydessä:
Palvelut on tuotettu asiantuntevasti (%)**

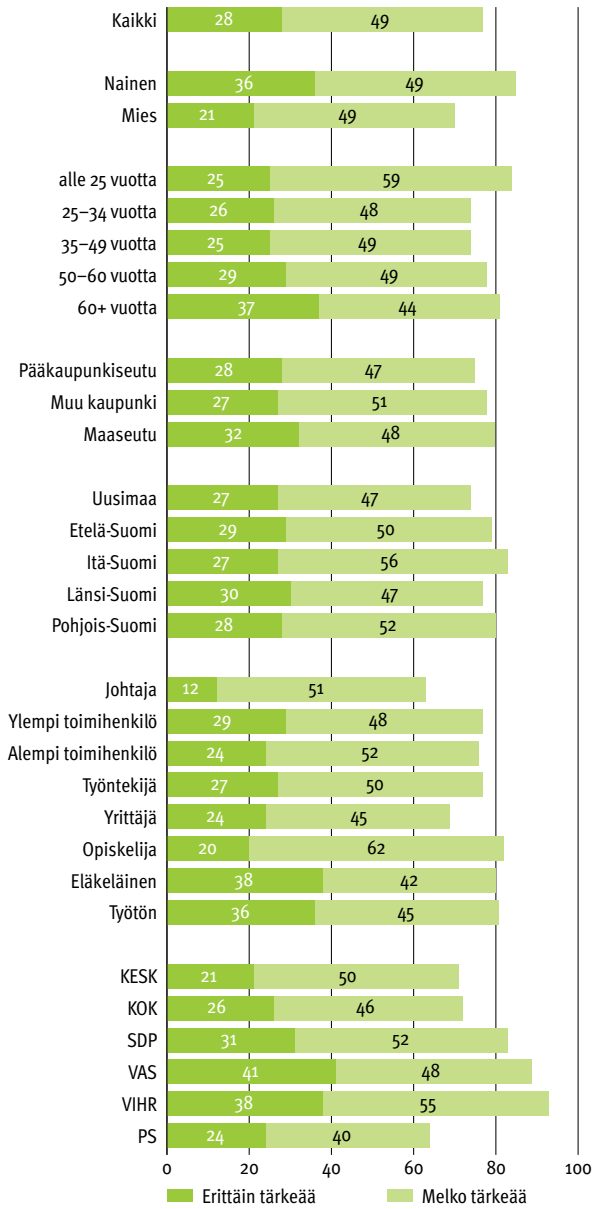
Liitekuvio 5
Eräiden asioiden tärkeys
kulttuuripalveluiden yhteydessä:
Palveluja on tarjolla eri käyttäjäryhmille (%)

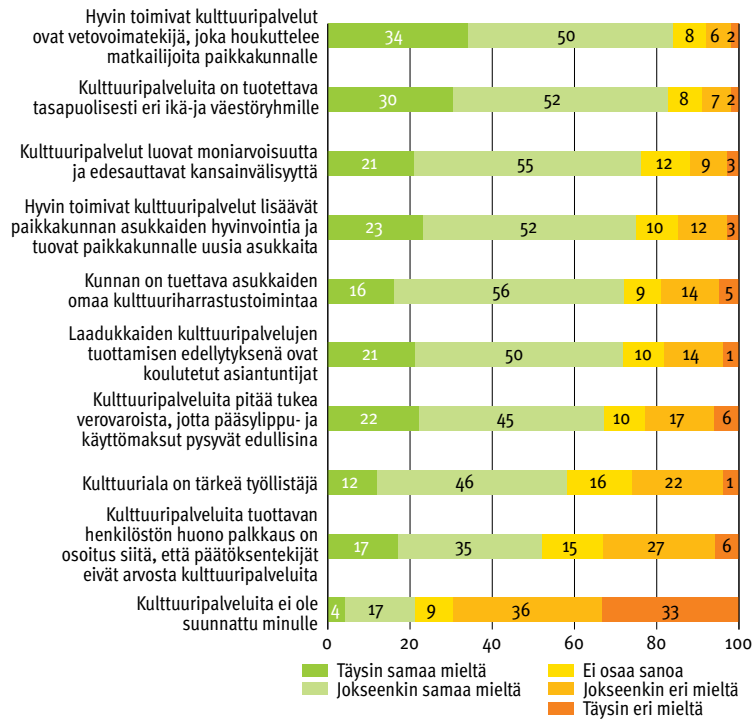
Liitekuvio 6
Eräiden asioiden tärkeys
kulttuuripalveluiden yhteydessä:
Palvelut ovat lähellä tai helposti saatavissa (%)

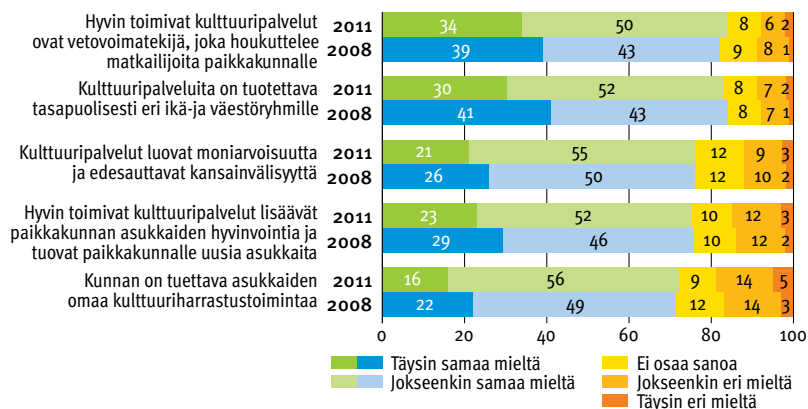
Liitekuvio 7
Eräiden asioiden tärkeys
kulttuuripalveluiden yhteydessä:
Palvelujen pysyvyys ei ole uhattuna (%)

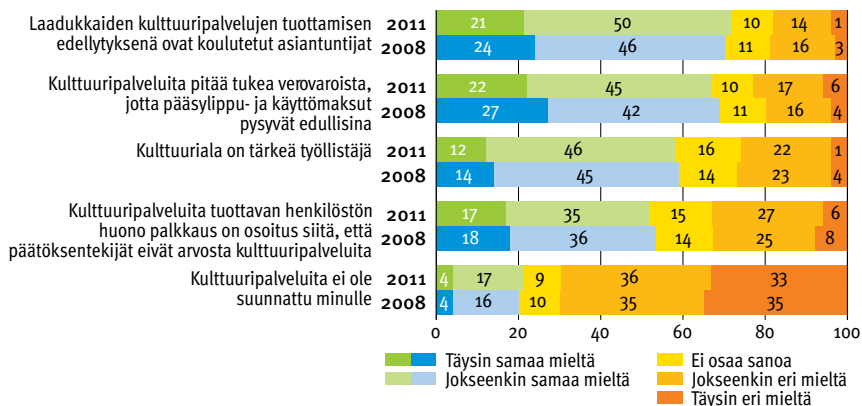
Liitekuvio 8
Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä (%)

Liitekuvio 9
Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä (%)

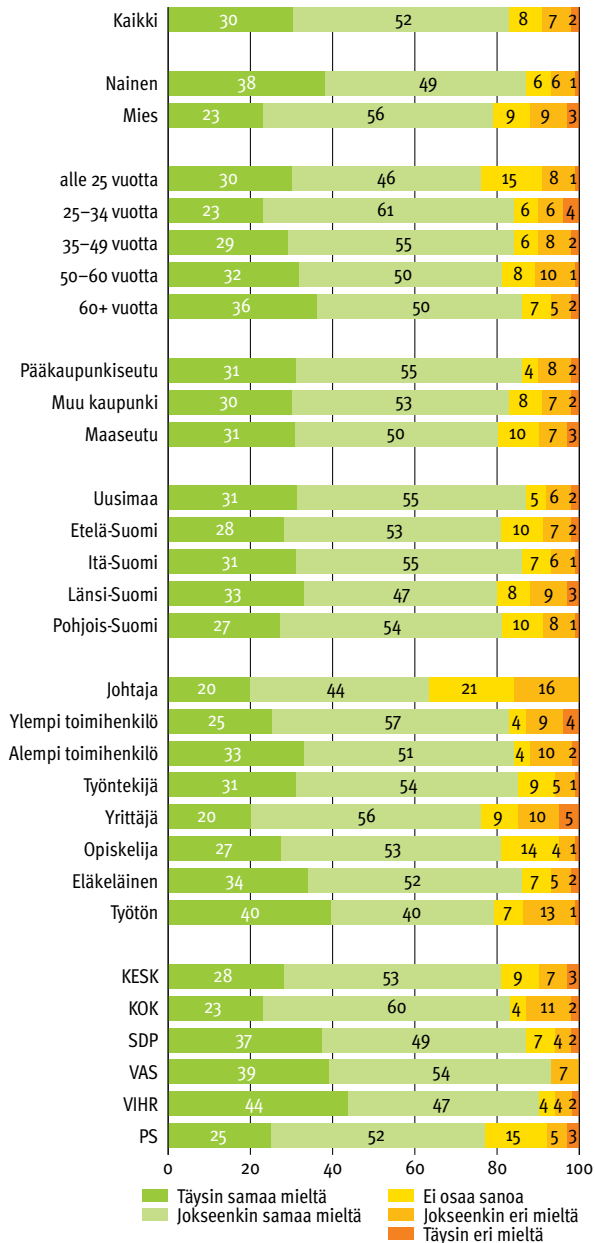

Liitekuvio 10
Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä (%)

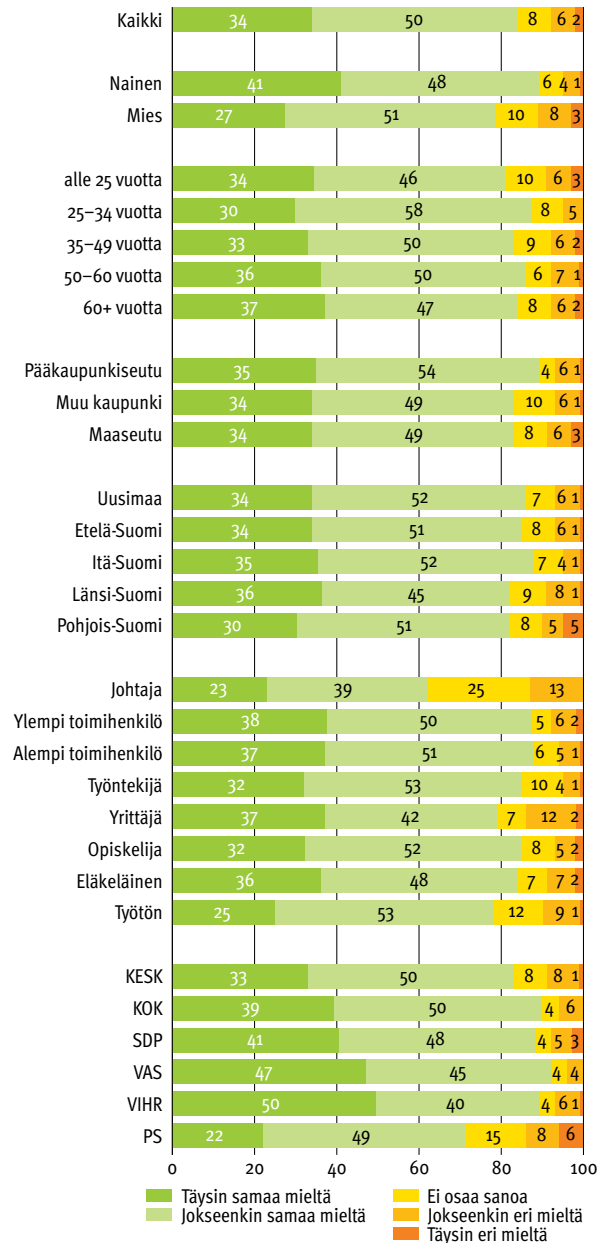
Liitekuvio 11

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Kulttuuripalveluita on tuotettava tasapuolisesti
eri ikä- ja väestöryhmille (%)**

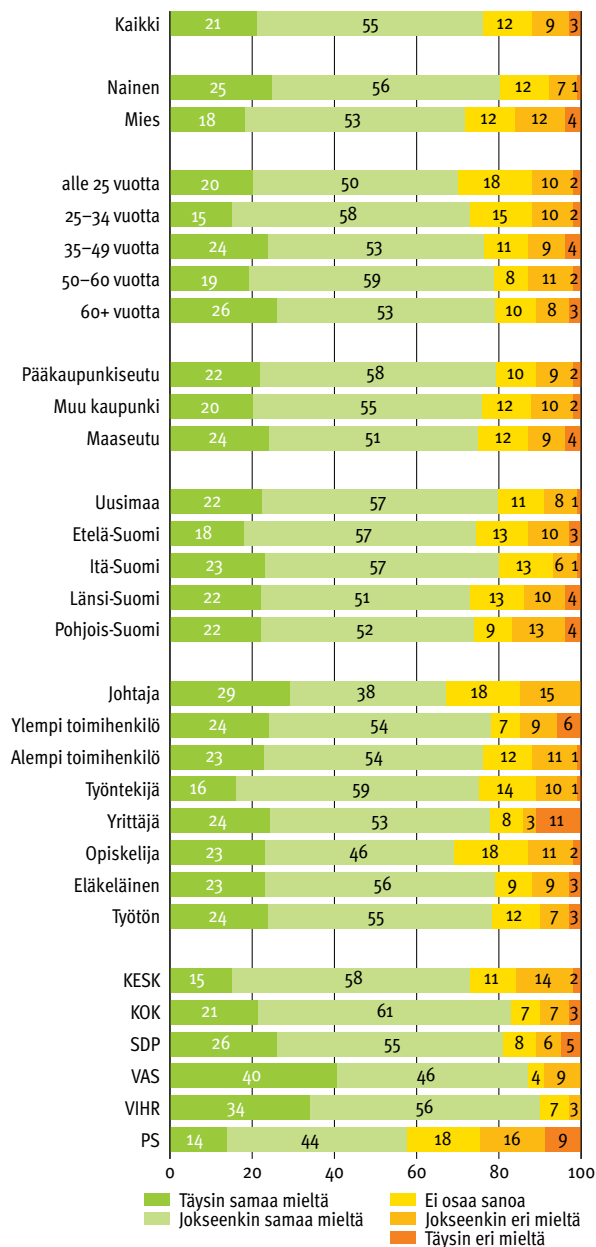
Liitekuvio 12

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Hyvin toimivat kulttuuripalvelut
ovat vetovoimatekijä, joka houkuttelee
matkailijoita paikkakunnalle (%)**

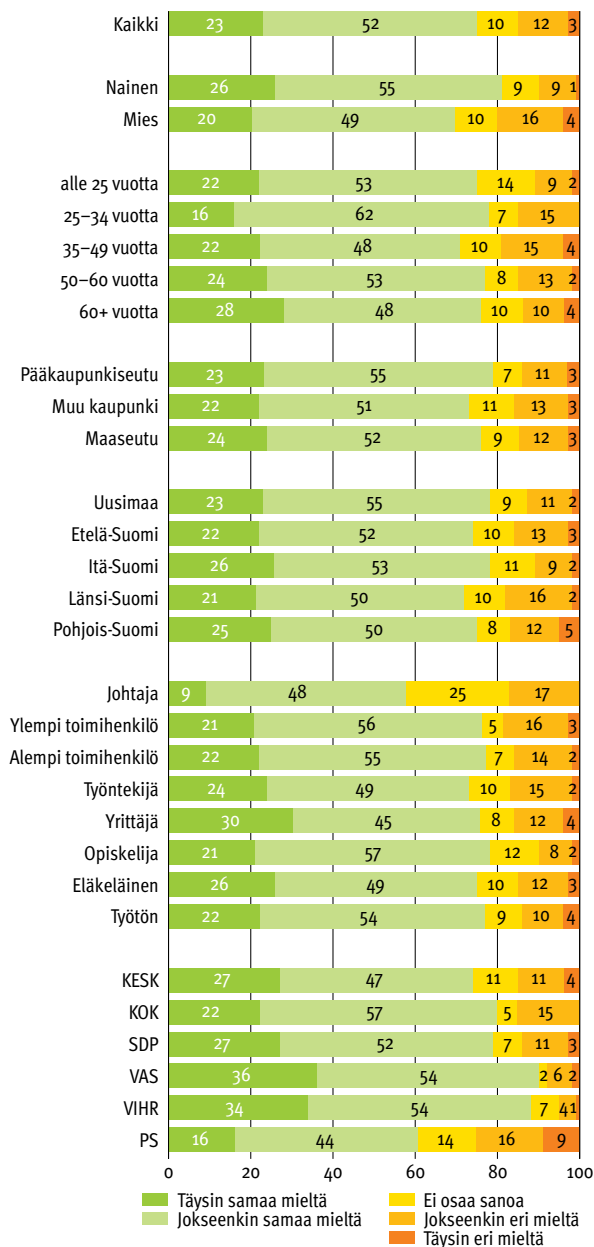
Liitekuvio 13

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Kulttuuripalvelut luovat moniarvoisuutta
ja edesauttavat kansainvälisyyttä (%)**

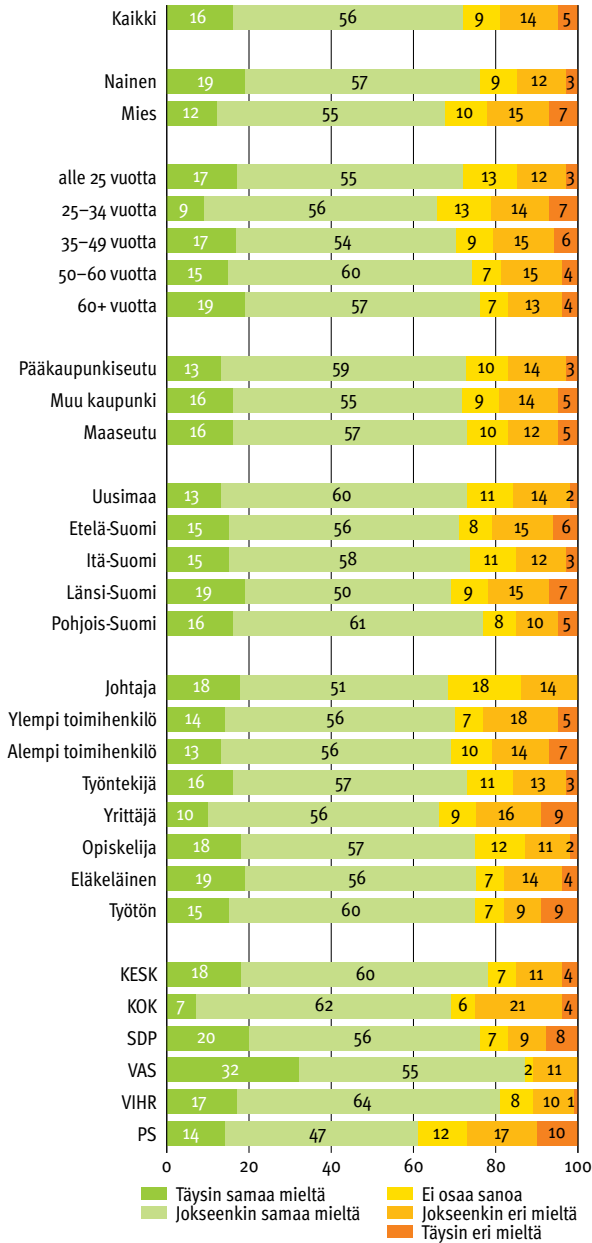
Liitekuvio 14

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Hyvin toimivat kulttuuripalvelut
lisäävät paikkakunnan asukkaiden hyvinvointia
ja tuovat uusia asukkaita (%)**

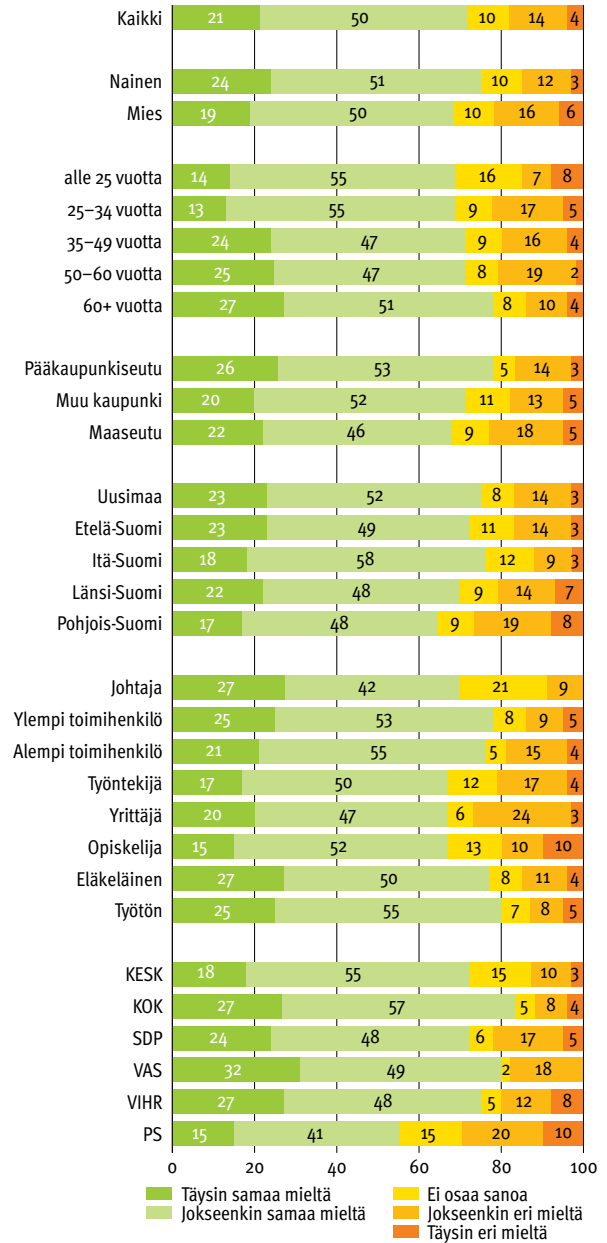
Liitekuvio 15

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Kunnan on tuettava asukkaiden omaa
kulttuuriharrastustoimintaa (%)**

Liitekuvio 16

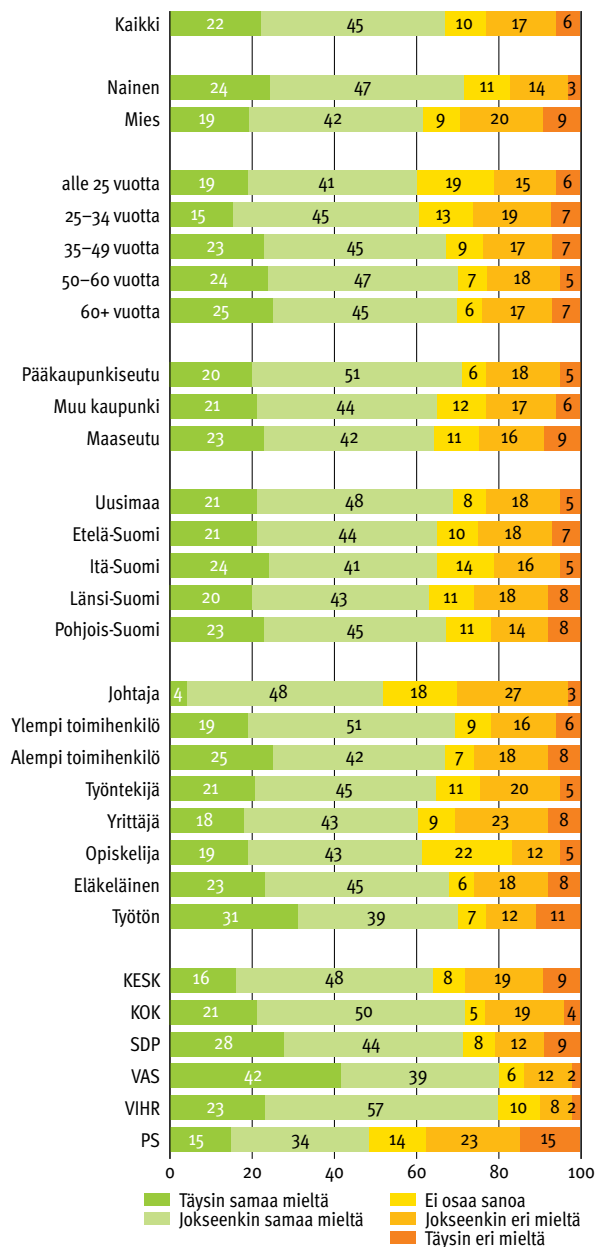
**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Laadukkaiden kulttuuripalvelujen tuottamisen
edellytyksenä ovat koulutetut asiantuntijat (%)**

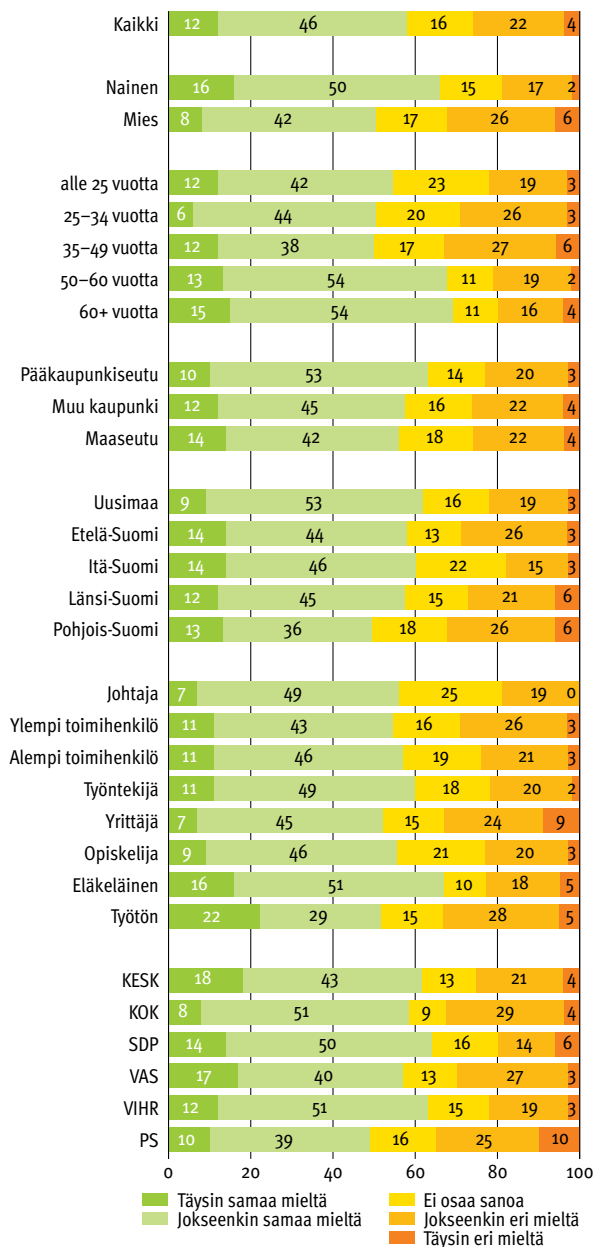
Liitekuvio 17

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Kulttuuripalveluita pitää tukea verovaroista,
jotta pääsylippu- ja käyttömaksut
pysyvät edullisina (%)**

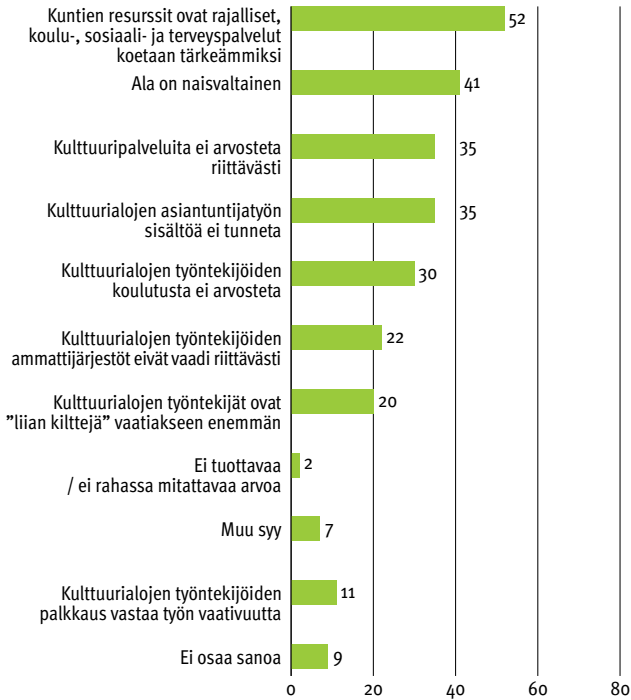
Liitekuvio 18

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Kulttuuriala on tärkeä työllistäjä (%)**

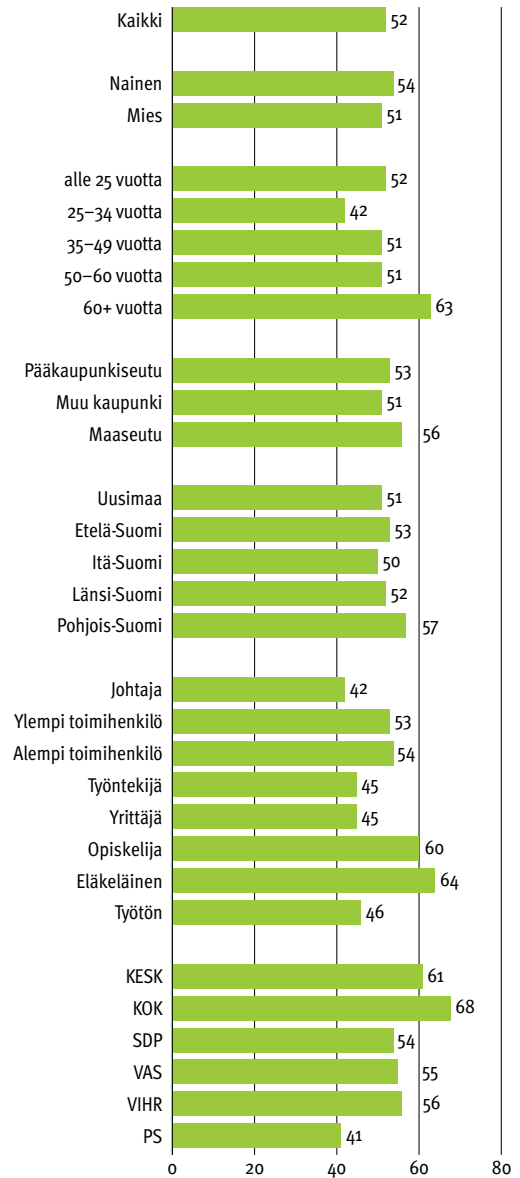
Liitekuvio 19

Syyt, joiden vuoksi korkeakoulutusta edellyttävien kulttuurialan ammattien palkkauksen ajatellaan olevan selvästi alle suomalaisen palkansaajan keskitason (%)

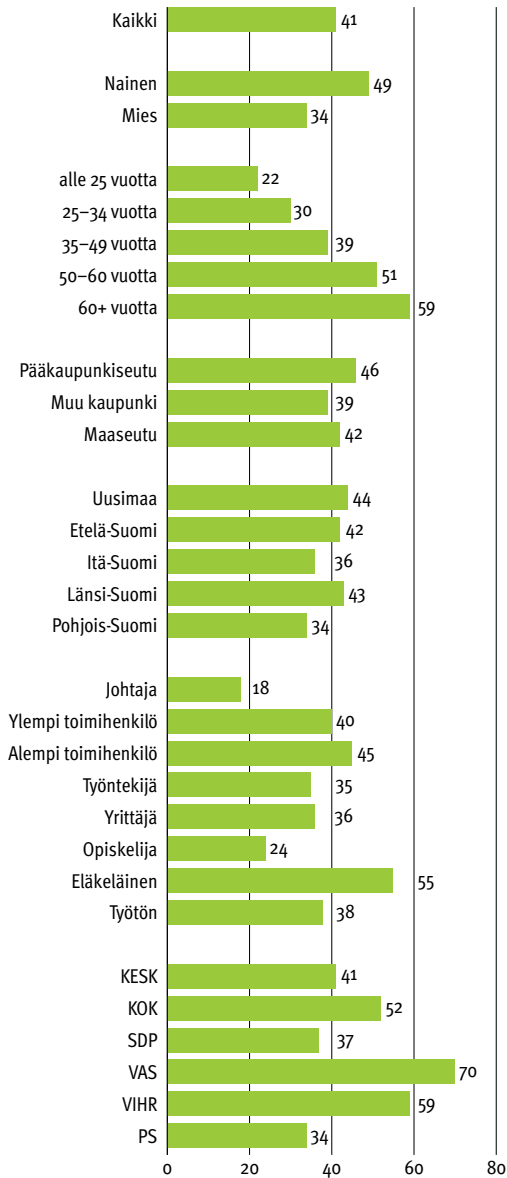

Liitekuvio 20

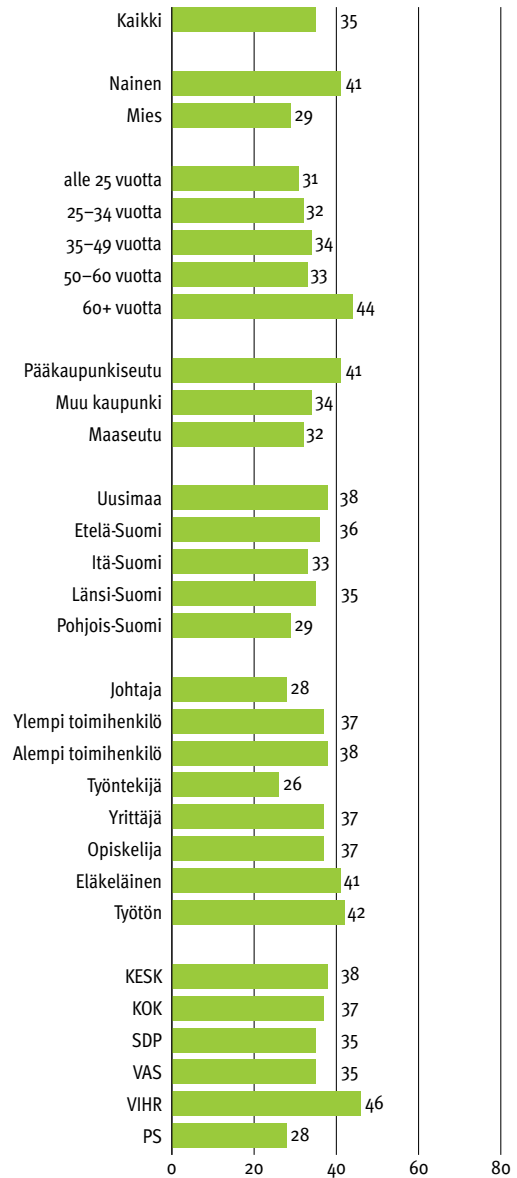
Syyt kulttuurialan keskimääräistä huonommalle palkkaukselle: Kuntien resurssit ovat rajalliset, koulu-, sosiaali- ja terveyspalvelut koetaan tärkeämmiksi täysin samaa mieltä, %

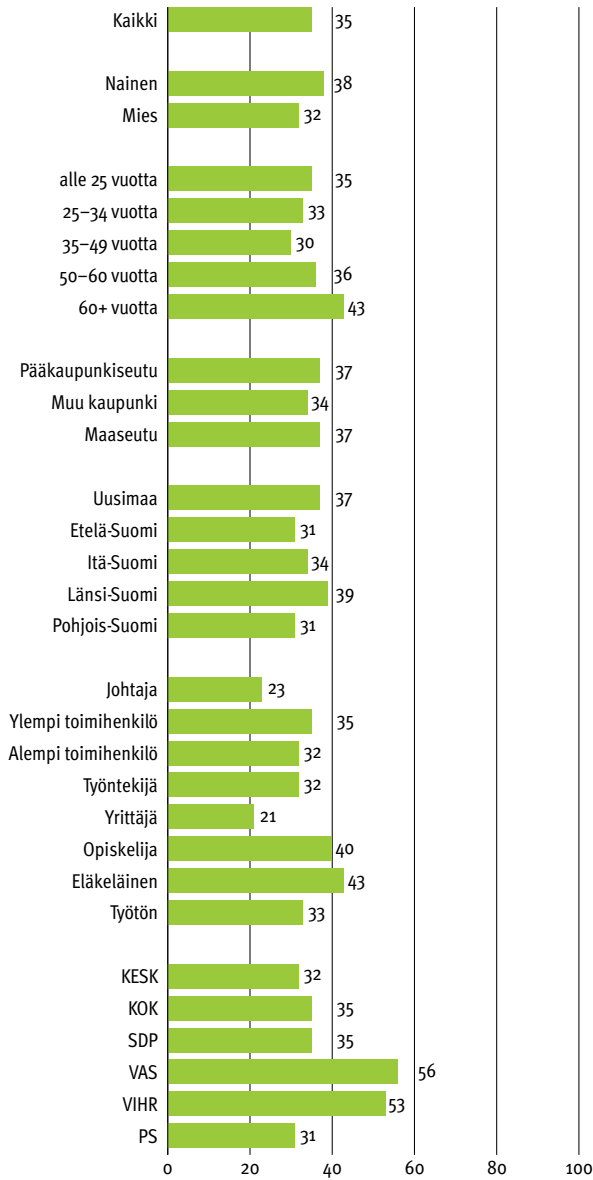
Liitekuvio 21
Syyt kulttuurialan keskimääräistä huonommalle palkkaukselle: Ala on naisvaltainen
 täysin samaa mieltä, %

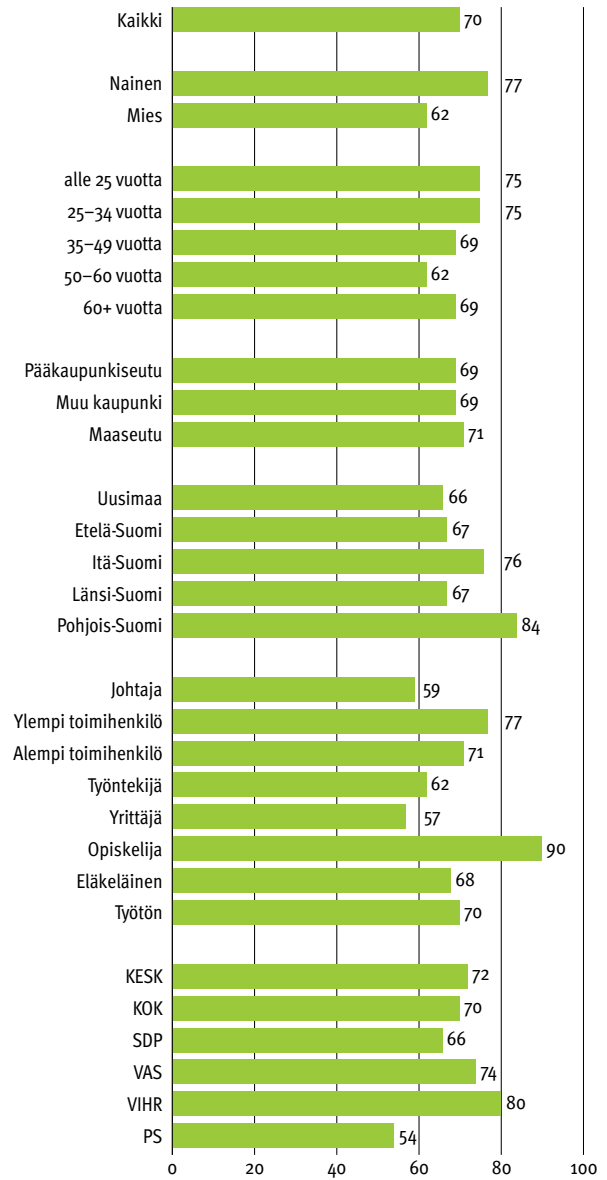
Liitekuvio 22
Syyt kulttuurialan keskimääräistä huonommalle palkkaukselle: Kulttuurialojen asiantuntijatyön sisältöä ei tunneta
 täysin samaa mieltä, %

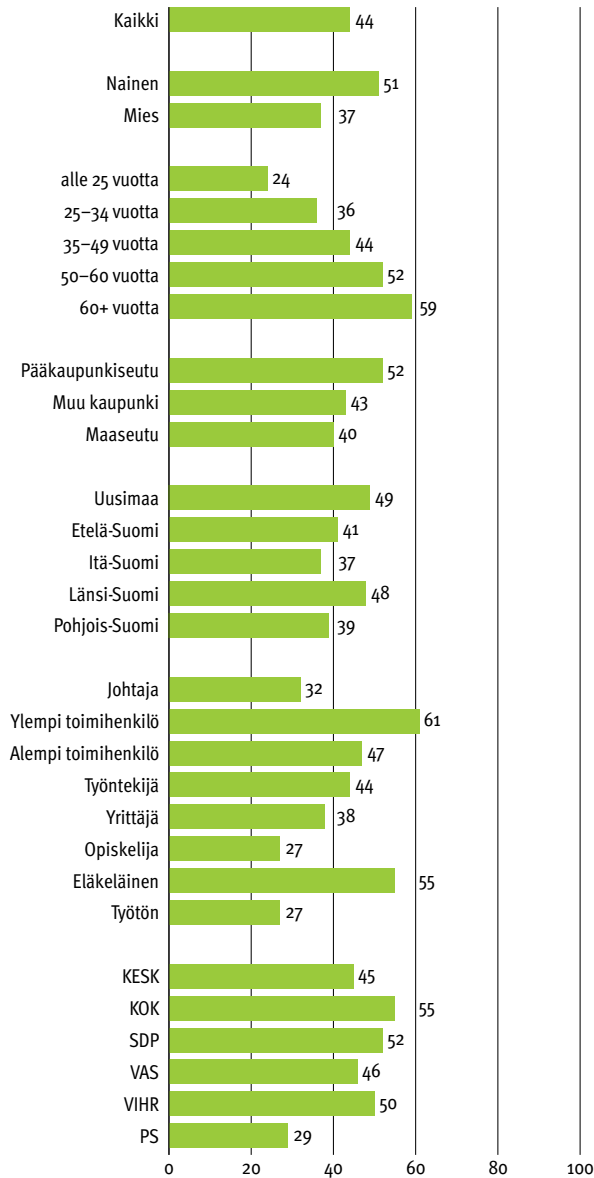
Liitekuvio 23
Syyt kulttuurialan keskimääräistä huonommalle palkkaukselle: Kulttuuripalveluita ei arvosteta riittävästi
 täysin samaa mieltä, %

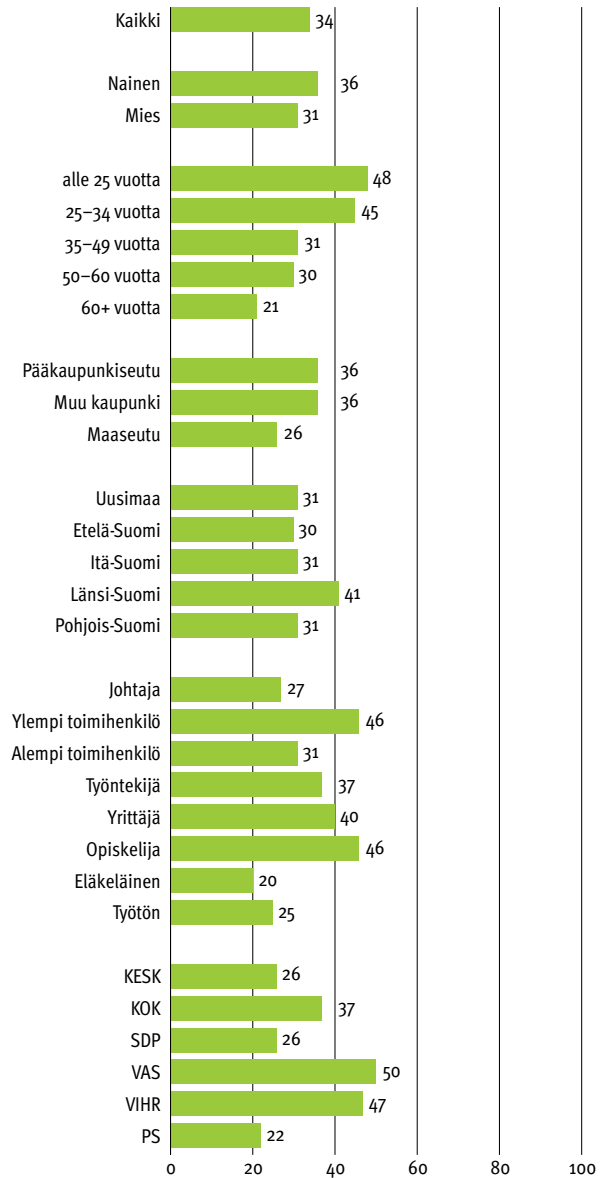
Liitekuvio 24
Kuluneen 12 kk:n aikana käytetyt kulttuuripalvelut: Kirjastot (%)

Liitekuvio 25
**Kuluneen 12 kk:n aikana
käytetyt kulttuuripalvelut:
Teatteri (%)**

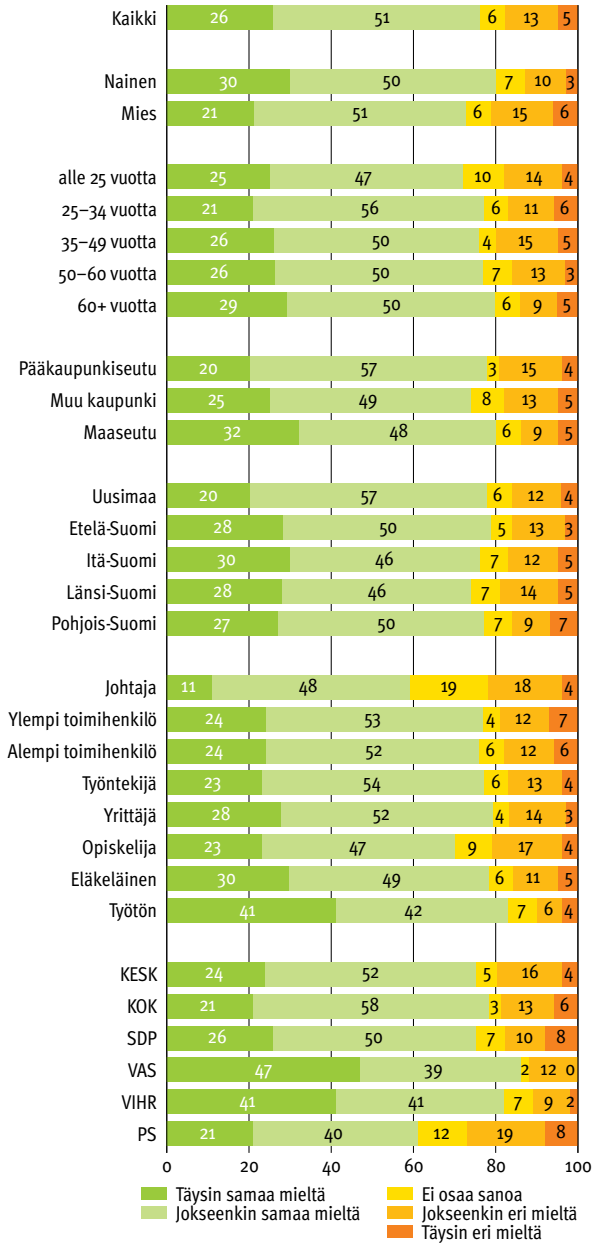

Liitekuvio 26
**Kuluneen 12 kk:n aikana
käytetyt kulttuuripalvelut:
Musiikkitapahtumat ja festivaalit (%)**

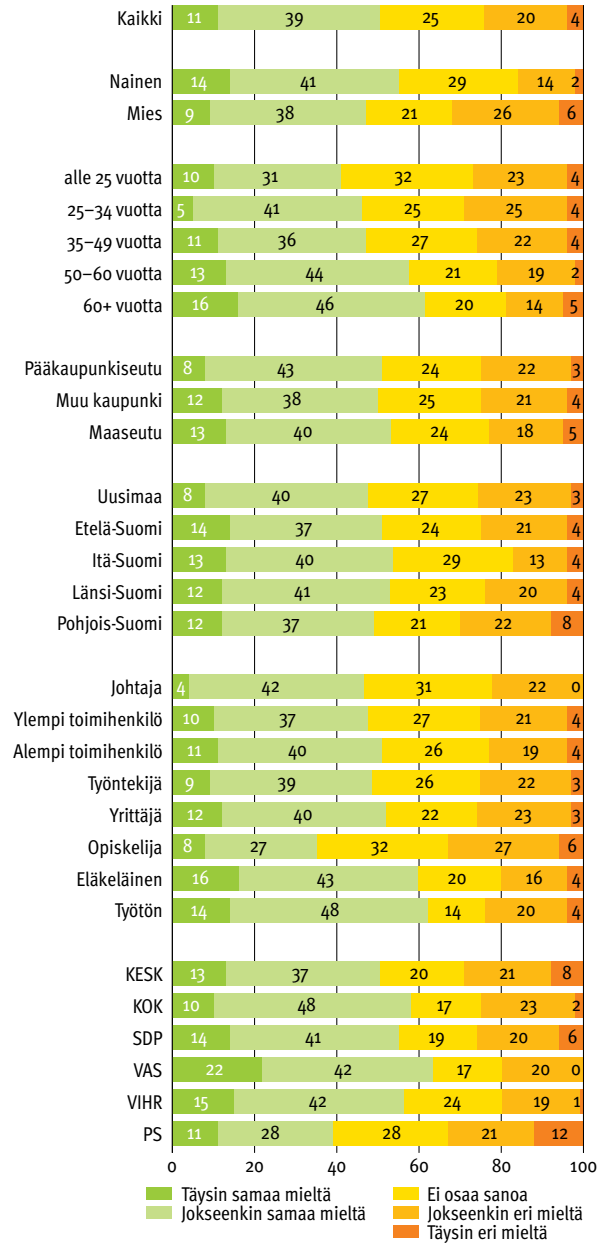
Liitekuvio 28

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Kulttuuri on kansalaisen peruspalvelu (%)**

Liitekuvio 29

**Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä:
Kulttuuripalveluita tuottavan henkilöstön
huono palkkaus on osoitus siitä,
että päätöksentekijät eivät arvosta
kulttuuripalveluita (%)**

Lomake

Tässä kyselyssä kulttuuripalveluilla tarkoitetaan julkisin varoin rahoitettuja ja/tai järjestettyjä palveluita, kuten kirjastoa, museoita, teatteria, orkestereita sekä yleistä kulttuurityötä.

1 Mitä seuraavista kulttuuripalveluista käytät itse?

Merkitse kaikki, joita olet käyttänyt tai joihin olet osallistunut viimeisen 12 kuukauden aikana

Rotatoidaan 1–8

- 1 Kirjasto
- 2 Museo
- 3 Teatteri
- 4 Taidenäyttely
- 5 Konsertti
- 6 Lasten kulttuuritapahtuma
- 7 Nuorisotapahtuma
- 8 Musiikkitapahtumat ja festivaalit
- 9 Muu, mikä? .....
- 10 Ei mitään edellisistä
- 11 En osaa sanoa

2 Kuinka tärkeää mielestäsi on seuraavien asioiden toteutuminen kulttuuripalvelujen yhteydessä?

Vaihtoehdot

- 1 Erittäin tärkeää
- 2 Melko tärkeää
- 3 Ei kovin tärkeää
- 4 Ei lainkaan tärkeää
- 5 En osaa sanoa

- Kulttuuripalvelut ovat laadukkaita.
- Kulttuuripalvelut ovat lähellä tai helposti saatavissa.
- Kulttuuripalvelut on tuotettu asiantuntevasti.
- Kulttuuripalveluja on tarjolla eri käyttäjäryhmille.
- Kulttuuripalvelujen hinta ei ole käyttäjälle liian suuri.
- Kulttuuripalvelujen pysyvyys ei ole uhattuna.

3 Suomalaisen palkansaajan keskiansio lokakuussa 2009 oli noin 2 970 €/kk. Kulttuurialan ammattessa (esim. kirjastonhoitajat, museoamanuenssit ja kulttuurituottajat) edellytetään korkeakoulututkintoa. Näissä ammatissa toimivien keskiansio vastaavana ajankohtana oli noin 2 470 €/kk, eli noin 500 euroa vähemmän kuin suomalaisen palkansaajan keskiansio. Onko tämä palkka mielestäsi riittävä?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 3 En osaa sanoa

4 Usein sanotaan, että kulttuuripalveluita tuottavat henkilöt nauttivat kyllä arvostusta, mutta arvostus ei näy palkassa. Mikä tai mitkä tekijät ovat mielestäsi syynä sille, että korkeakoulutusta edellyttävien kulttuurialan ammattien palkkaus on selkeästi alle suomalaisen palkansaajan keskiansion?

Rotatoidaan 1–8

- 1 Kulttuuripalveluita ei arvosteta riittävästi.
- 2 Kulttuurialojen asiantuntijatyön sisältöä ei tunneta.
- 3 Kulttuurialojen työntekijöiden koulutusta ei arvosteta.
- 4 Kulttuurialojen työntekijät ovat ”liian kilttejä” vaatiakseen enemmän.
- 5 Kulttuurialojen työntekijöiden ammattijärjestöt eivät vaadi riittävästi.
- 6 Kuntien resurssit ovat rajalliset ja koulu-, sosiaali- ja terveyspalvelut koetaan tärkeämmiksi.
- 7 Ala on naisvaltainen.
- 8 Kulttuurialojen työntekijöiden palkkaus vastaa työn vaatavuutta.
- 9 Muu syy, mikä? .....
- 10 En osaa sanoa

5 Seuraavassa on eräitä kulttuuripalveluihin liittyviä väittämiä. Kerro kuinka samaa tai eri mieltä olet kunkin väittämän kanssa.

Vaihtoehdot

- 1 Täysin samaa mieltä
- 2 Jokseenkin samaa mieltä
- 3 Jokseenkin eri mieltä
- 4 Täysin eri mieltä
- 5 En osaa sanoa

Rotatoidaan väittämiä

- Kulttuuripalveluita on tuotettava tasapuolisesti eri ikä- ja väestöryhmille.
- Kulttuuriala on tärkeä työllistäjä.
- Kunnan on tuettava asukkaiden omaa kulttuuriharrastustoimintaa.
- Kulttuuripalvelut luovat moniarvoisuutta ja edesauttavat kansainvälisyyttä.
- Hyvin toimivat kulttuuripalvelut lisäävät paikkakunnan asukkaiden hyvinvointia ja tuovat paikkakunnalle uusia asukkaita.
- Hyvin toimivat kulttuuripalvelut ovat vetovoimatekijä, joka houkuttelee matkailijoita paikkakunnalle.
- Kulttuuripalveluita pitää tukea verovarosta, jotta pääsylippuja käyttömaksut pysyvät edullisina.
- Laadukkaiden kulttuuripalvelujen tuottamisen edellytyksenä ovat koulutetut asiantuntijat.
- Kulttuuripalveluita tuottavan henkilöstön huono palkkaus on osoitus siitä, että päätöksentekijät eivät arvosta kulttuuripalveluita.
- Kulttuuripalveluita ei ole suunnattu minulle.

6 Alla on vielä kolme kulttuuriin ja kulttuurialoihin yleisemmin liittyvää väittämiä. Kerro kuinka samaa tai eri mieltä olet kunkin väittämän kanssa.

Vaihtoehdot

- 1 Täysin samaa mieltä
- 2 Jokseenkin samaa mieltä
- 3 Jokseenkin eri mieltä
- 4 Täysin eri mieltä
- 5 En osaa sanoa

Rotatoidaan väittämiä

- Kulttuurialojen taloudellinen merkitys kasvaa tulevaisuudessa.
- Valtion on tuettava eri kulttuurimuotoja nykyistä enemmän.
- Kulttuuri on kansalaisen peruspalvelu.

